

Delavska enotnost

Glasilno Svobodnih sindikatov Slovenije

Glavni urednik Franček Kavčič
Odgovorni urednik Marjan Horvat

Ljubljana, 21. septembra 1990
številka 39, letnik 49, cena 10 dinarjev

Ne samo, kar je mogoče, ampak tudi, kar je nujno

Sedanje vznemirljivo nesoglasje v Zvezi svobodnih sindikatov o organiziranosti, zlasti na območjih, na katerih ga potencirajo nekateri »samozadostni« predstavniki občinskih sindikalnih svetov in tudi nekaterih republiških odborov sindikatov dejavnosti, je resnici na ljubo posledica pred kongresom nedorečenih in še danes spornih organizacijskih in statutarne rešitev; in da bo mera polna, z vso odgovornostjo trdim, da tudi zaradi starih kadrov, ki so premalo vpeti v kongresno zasnovano pluralistično opcijo razvoja Svobodnih sindikatov. Med tema skrajnostma je predsedstvo sveta, ki hoče ohraniti bistvene prvine vsake sindikalne organiziranosti, med njimi je najpomembnejša solidarnost, ka-

drovsko okleščeno v primerjavi s prejšnjim, in nekoliko tudi vprašljivo glede na sestavo in regijsko povezanost ter odgovornost za posledice v njihovi tako imenovani bazi, ki hoče po nekaterih trpkih odločitvah sveta, povezanih z likvidacijo delovnih skupnosti, postaviti za današnje potrebe in zahteve optimalno organiziranost.

Scenariji za razrešitev obstoječih nesoglasij, ki dobivajo obeležja organizacijsko-politične, finančne in medsebojno človeške nestrpnosti, so bržkone lahko le trije. Lahko se zgodi, in verjetno bi bilo za

Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije to najboljše, da tista vodstva sindikatov dejavnosti, ki se pogajajo po regijah in v republiki o takšnem ali drugačnem odstotku participacije pri financiranju celotne mreže sindikalne organiziranosti, prepričajo svoje organe in članstvo, da iz te zveze izstopajo. To ne bi bilo tragično, kajti tako bi se postavil normalen most sodelovanja med preostalimi sindikati dejavnosti in solidarnost kot prvina slehernega sindikata in sindikalne zveze bi ponovno dobila vrednost.

Drugi možen scenarij raz-

pleta je bolj boleč, morda celo korak nazaj v organiziranosti, pa vendarle za delovanje sindikatov dejavnosti in zveze, pošteno povedano, najboljši. Mislimo na konstituiranje sindikatov dejavnosti na območjih, ki bodo oblikovali nove republiške odbore in njihova vodstva in tako odrekli podporo dosedanjim akterjem nespozumov, zaplotništva in samozadostništva – gre za občinske ravni in za vodstva republiških odborov – kar bo seveda nujno zahtevalo temeljito kadrovske prečiščenje v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije in ohranitev le ti-

stih, ki so avtentični predstavniki sindikalno organiziranega članstva, ne pa manipulatorji z njim.

Tretji scenarij je dogovor, ki ga ta čas ponuja predsedstvo sveta ZSS, ki bo lahko potrjen ali pa tudi ne, na bližnji konferenci. Prvi in zadnji scenarij se ne izključujeta, Svet pa bo moral enkrat dokončno reči svoje in presekati jalova pogajanja, modrovanja in pametnjakovništvo, ki so se zaradi interesov posameznikov v ZSSS v zadnjem času izredno razmahnila.

V zdajšnjih delavcem nenaklonjenih družbenih in gospo-

darskih razmerah, ko se srečujemo z izredno nestabilnostjo v gospodarstvu, s strahom vsakega posameznika, ali bo še imel službo, in ko nekateri celo za mizerno plačo hodijo delat, so medsebojne razprtije v Zvezi svobodnih sindikatov dokaz nezrelosti in nedoraslosti marsikoga za opravljanje svojega poslanstva. Če ne bo konec tega, in če se ne bodo vsi začeli ukvarjati predvsem s tistim, kar danes žuli delavce, kar je lepo zapisano tudi v programskih listinah kongresa, lahko gredo takšni tudi k vragu.

Marjan Horvat

Če vprašate mene, kaj da je sindikalni pluralizem, se bom zagotovo nejeverno začudil, saj je komaj mogoče verjeti, da je še kdo, ki tega ne ve.

Moj odgovor:

Pluralizem? Eden tistih »izmov« pač, ki v kakšnem letu stari slovenski pomladi najpogosteje zamenjuje številne »izme« vseh letnih časov dotedanjega pol stoletja.

Sindikalni pluralizem? No, če se je ustoličil v mišljenju, ravnanju, organiziranju, odločitvah, vizijah, politiki, lastnini, obveščanju, potem je pač povsod, je takorekoč popoln, je, kako bi dejal, no, absoluten, monističen. Če pa je takšen, je lahko tudi sindikalni. Kakšno gostilniško duhovičenje! Ne bo šlo.

Poizkusil bom drugače: sindikalni pluralizem je pač pravica, da delavci organizirajo sindikate, ki bodo varovali njihove pravice ali takšne, ki tega ne bodo počeli. To je pravica starega sindikata, da postane nov, svoboden sindikat, pravica sindikata, ki je želel biti glavna politična stranka, pa je postal samo sindikat. To je priložnost »samo sindikata«, da s pomočjo staršev postane režimski sindikat. To je pot od obupa prek neodvisnosti v razoračanje mnogih miniaturnih sindikatov takšnih in drugačnih umetnikov in mojstrov svoje obrti. Kakšna godlja!

Moj tretji poizkus:

Sindikalni pluralizem je pes z utrgano verigo. Dirja vsevprek zato, ker čuti svobodo pod nogami, še bolj pa zato, ker ga plaši veriga, ki jo vleče za seboj.

Ne vem, ali še drži tista marksistična, da »je svoboda spoznana nujnost«, vem pa, da nekateri mislijo, da je nujno spoznati svobodo in jih pri tem bolj malo zanima, kolikšno nesvobodo to pomeni za druge.

Da bi dokazali svojo pluralnost, neodvisnost in svobodo v sindikatih, spreminjamo naslove, imena, organizacijsko pobudo, pročelja. Če že sprašujete, je torej sindikalni pluralizem tudi sto sindikatov namesto enega, sto predsednikov namesto poldruega, sto napovedanih stavk namesto ene izpeljane.

Tako ne bom nikoli prišel do odgovora.

Četrty poizkus:

Z ustanovitvijo zveze dvajsetih samostojnih sindikatov se je prejšnja sindikalna organizacija odločila za sindikalni pluralizem tudi znotraj sebe. Odločili smo se torej za vsak zase in za vsi skupaj. Sindikati dejavnosti naj si odslej sami krojijo svojo usodo, skupaj pa tam, kjer se usode križajo z drugimi. Na ravni strateške odločitve in globalne politike je bilo torej vse v redu.

Dokler ni bilo treba zbrati novih članov, razdeliti izkaznic, plačati mezd, servisov za razmnoževalne stroje ipd. Tedaj se je začelo krepiti hrepenenje po neodvisnosti, po različnosti, po pluralnosti, po svoji ograji. Kaj vse je bilo mogoče slišati v teh mesecih kot utemeljitev za neodvisnost, le o vsebini ni bilo mogoče čuti skoraj ničesar.

Pa sem, če vprašate mene, mislil, da je sindikalni pluralizem tudi v vsebini, v različnih programih in poteh. Verjel sem, da je dober tudi zato, ker utegne prebuditi vso doslej zatrto zavzetost in intelektualno energijo vodstev posameznih sindikatov dejavnosti, ki naj z novimi boljše utemeljenimi in pogumnejšimi programi hitreje pripeljejo do osrednjih sindikalnih ciljev.

Namesto tega pa... Se volkovi ostajajo v tropu, da bi preživeli. Vsaka primerjava s psi na strganih verigah je zgolj namerna.

Ne sprašujte me, kaj je to sindikalni pluralizem.

Doro Hvalica

Slika: Sasó Bernardi

– Čigava si, zemlja?

Iz vsebine:

Denacionalizacija je pljusnila tudi čez avstrijsko mejo
Ali je res votel strah pred razprodajo Slovenije tujcem

stran 2 in 3

Kdo lahko in kdo mora predstavljati sindikalno organizirane delavce

4

Čigava si, lastnina?

6

Tudi Hrvati stradajo

7

Ljubljanski mestni izvršni svet gre do konca

8

V Hidromontaži izjemne nagrade za izgube

9

Slovenske Konjice pred socialnimi nemiri

10

Cena pšenice bo zmeraj sporna

13

Borza dela

14

Ce vprasate mene

Slepični manever za Elan

Tudi dvodnevno zasedanje sodišča v Kranju ni končalo polletne agonije Elana. Zaradi rdečih števil in po črki zakona bi sodišče že zdavnaj moralo uvesti stečaj. To se ni zgodilo tudi zaradi stališč republiške vlade in njenih prizadevanj za prisilno poravnavo, ki jo je predlagalo nekdanje vodstvo Elana. Kljub temu, da so od sodišča plačani izvedenci ugotavljali, da prisilna poravnava ni mogoča in da v poslovanju podjetja ni jamstva za plačilo upnikom, je sodišče odločitev o stečaju odložilo za dva tedna in tako dalo možnost vodstvu Elana, da od vlade Lojzeta Peterleta dobi zagotovilo za vračilo dolga upnikom.

Vlada Republike Slovenije, ki je v Elan poslala svojega človeka in ki mu je dala tudi

nekaj denarja, ima torej odmor, v katerem lahko dokaže, da je dejansko hotela prisilno poravnavo in da ni naskrivaj pripravljala scenarija na podlagi odločitve o stečaju. Neradi verjamemo, da je vlada pričakovala, da bodo sodišču zadoščali njeni politični spleti in namere. Dvodnevna razprava je očitno dokazala, da takšne navade iz obdobja dogovorne ekonomije za sodnike ne zadoščajo in tudi upniki se z njimi nočejo zadovoljiti.

Začasna odločba oziroma razsodba, ki jo bomo dobili 4. oktobra, lahko postane pomemben kašpot za reševanje zavoženih podjetij, saj gre za firmo, ki je dolga leta predstavljala most z razvitim svetom, in za to, da Elan še naprej ostane na svetovnem trgu.

Pri razpletu afere Elan pa je treba razmišljati tudi o možnosti, da je sodno dogajanje v Kranju le slepični manever, ki naj prikrije prave namene in pravi scenarij. Vlada verjetno ne more jamčiti upnikom Elana izplačila 60 odstotkov terjatev, saj bi sicer sama kršila programska izhodišča, ki jih je potrdil tudi parlament republike Slovenije.

Zato lahko sklepamo, da vlada kljub svojim javnim stališčem pričakuje, da bo šel Elan vseeno v stečaj. Ta, za delavce krut ukrep bo morebitni novi Elan oziroma podjetja, ki bodo nastala iz njegovih ruševin dejansko razbremenil obveznosti do upnikov in jim tudi dal možnost za njegovo sooblikovanje.

Franček Kavčič

Kolektivna pogodba

Pri uveljavljanju kolektivne pogodbe se pojavlja več različnih vprašanj. Zato v Delavski enotnosti navajamo stališča do posameznih členov:

1. Stališče do 2. točke 30. člena Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo

V Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo so v 2. točki 30. člena opredeljeni izhodiščni osebni dohodki za devet tarifnih razredov, ki so poenostavljeno identični s skupinami poklicev glede na stopnjo izobrazbe v šifrantu poklicev.

V 31. členu Splošne kolektivne pogodbe je določeno, da se zaradi prvega razvrščanja delavcev v tarifne razrede, ki ga mora opraviti poslovodni organ ali strokovna služba, delavcu ne more zmanjšati osebni dohodek. Z osebnim dohodkom je pri tem mišljen osebni dohodek delavca, določen s splošnim aktom organizacije, brez dodatkov, delovne uspešnosti in udeležbe pri dobičku. Če bi se osebni dohodek delavca zaradi razporeditve v tarifne razrede

zmanjšal, je najprimernejše, da osebni dohodek takega delavca začasno miruje.

2. Stališče do 31. člena splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo

V 31. členu Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo (Uradni list republike Slovenije št. 31/190) je določeno, da prvo razvrščanje delavcev v posamezne tarifne razrede opravi poslovodni organ ali ustrezna strokovna služba. S tem razvrščanjem se delavcem ne more zmanjšati osebni dohodek. Kot osnova za primerjavo ustreznosti osebnih dohodkov se upošteva osebni dohodek delavca po splošnem aktu, ki je v veljavi pred prvo razvrstitvijo po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo.

Opomba: Stališča so usklajena v strokovnih službah gospodarske zbornice in ZSSS.

Brane Mišič

Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu RS v zadnjem trimesečju (maj-julij 1990)

5.246,00 din

Ta osebni dohodek je osnova za uveljavljanje pravic iz sindikalne liste in kolektivne pogodbe

Humoreska

Pomoč stavkajočim policistom

V restavraciji Emona smo srečali gospoda N. N., upokojenega vlomilca. Prav zato, ker je gospod N. N. upokojeni vlomilec (torej je vse kazni prestal), ga v skladu z našo humano zakonodajo imenujemo zgolj z inicialkami. Zutil je svoj pir za stoječim šankom in je bil videti nekam živčen.

- Kako gre? smo ga pobarali, kajti z vlomilci, pa čeprav so upokojeni, je treba začeti pogovor zelo na široko.
- »Kar dobro.«
- Videti ste nekam živčni...
- »Ah, čakam neko informacijo.«
- Lahko izvemo, kakšno?
- »Zanima me, ali bodo policaji stavkali. Rekli so, da dajo vladi rok do 19. septembra, in če jim ne bo povišala plač, bodo čez dva dni štrajkali.«
- In zakaj vas to zanima?
- »Veste, v svojem življenju sem spoznal precej policajev. Čeprav smo bili vselej na nasprotnih bregovih, vseeno vem, da imajo trdo delo in da si zaslužijo višje plače...«
- Torej privoščite policajem, da bi uspeli?
- »Ne čisto. Upam, da jim vlada ne bo ugodila.«
- Zakaj pa ne, saj ste rekli, da policaji težko delajo in da bi morali imeti boljše plače?
- »To je res. Ampak če jim vlada ne bo obljubila boljših plač, obstaja možnost, da se bom reaktiviral.«
- Kako?
- »Glejte! Če vlada ne bo ugodila policijskim zahtevam, bodo policaji 21. septembra štrajkali. Sicer le od 14. do 15. ure, ampak to mi zadostuje. Imam ogledano neko stanovanje, last nekega poslovneža. Saj ne bom vzel veliko, le malce zlatnine, - poslovneževa žena je taka kot božično drevesce, pa nekaj markic bi vzel in še kakšno malenost, ki se da hitro in neosebno pretopiti v denar...«
- Pa niste že prestari za ta vaš sicer življenjski poklic?
- »Seveda. Ampak, priznajte, takšne priložnosti pač ne smem izpustiti. Razen tega pa nič ne tvegam, saj bodo policaji štrajkali.«
- Ampak lovili vas bodo po vlamu, ko bodo nehali štrajkati?
- »Tudi tu sem se zavaroval. Tisti poslovnež je zelo blizu sedanjemu režimu. In če me bodo policaji izsledili, jim bom pač povedal, da sem jim s tem hotel le pomagati.«
- Kako pomagati?
- »Če bi policaji dobili višje plače, ne bi štrajkali, in jaz torej ne bi vlomil. Ali to ni logično. Torej bodo tudi zaradi mojega vlama bliže ciljem svoje stavke. In če jim bodo plače popravili, jim jih bodo tudi zaradi mojega vlama. Jasno!«
- Kaj pa če jim kljub temu ne bodo popravili plač, vas pa bodo vseeno izsledili?
- »Potem sem prepričan, da mi ne bodo policaji nič storili, saj so v zadnjem času postali zelo človeški. Človeško pa je tudi, da kaj slabega privoščiš tistemu, ki ti ne želi dobro, recimo tistemu, ki ti ne da večje plače.«

Bogo Sajovic

Denacionalizacija

Podravje

Votel strah pred razprodajo Slovenije tujcem?

V Sloveniji se očitno pospešeno pripravljamo na denacionalizacijo. Prve zakone o tem nova oblast napoveduje že okoli novega leta. Demosove predvolilne obljube se bodo torej začele uresničevati. Z »revolucionarno« zakonodajo in boljševiskimi metodami nacionalizirano ali zaplenjeno premoženje bo začelo prehajati v roke pravih lastnikov.

Za denacionalizacijo ali reprivatizacijo kot dela privatizacije v Sloveniji in kot spodbujevalca lastninske reforme je oblast naredila že nekaj korakov. Na začetku julija letos je slovenski parlament sprejel intervencijski zakon o začasnih prepovedi sečnje v gozdovih v družbeni lastini in začasnih prepovedi prometa s kmetijskimi zemljišči, gozdovi in drugimi ne

Odprto pismo republiškem sekretarju za pravosodje dr. Rajku Pirnatu

Privatizacija ali denacionalizacija?

Spoštovani g. doktor!

Kot politično še neopredeljen pravnik v gospodarstvu, z delovnimi izkušnjami v pravosodju, dokaj skrbno in z velikim zanimanjem spremljam tisti del delova-

nja novega IS RS, ki zadeva pravna vprašanja na področju uvajanja tržnega gospodarstva.

Junija sem pripravil članek na temo »Tituliranja družbene lastnine«, ki pa, žal, še danes ni zagledal luči sveta in glasilih, ki sem jim

ga poslal.

Nedavna okrogla miza o »denacionalizaciji« na kateri ste sodelovali tudi vi, pa me je spodbudila k sestavi članka »Privatizacija ali denacionalizacija«, ki vam ga dostavljam v obliki odprtega pisma.

Ali je dilema realna ali zgolj navidezna. Na prvi pogled morda res navidezna. Če pa poskušamo opredeliti vsak proces posebej in ju v sedanjih družbenih in političnih razmerah soočiti, vidimo, da je realna. Morda bi lahko celo dokazovali medsebojno nekompatibilnost.

Privatizacijo razumem v naših razmerah predvsem v smislu podjetništva. Torej na eni strani transformacijo družbene lastnine v družbeni (korporacijski) kapital ter njegovo nadaljnje tituliranje prek trga kapitala, in vlaganje zasebnega kapitala (tujega ali domačega) v razne oblike zasebnih, družbenih ali mešanih pravno-organizacijskih oblik. Cilj teh procesov je in mora biti izključno uveljavljanje tržnih zakonitosti in t.i. logike kapitala.

Denacionalizacija naj bi očitno bila nasproten proces nacionalizacije. Nacionalizacija je v povojnem času pomenila prisilen odvzem zasebne lastnine, praviloma brez vsakršne odškodnine. V kontekstu povojnega odvzemanja lastnine pa je potrebno upoštevati tudi konfliktacije (kot zaplembe premoženja, vezane na storitev določenega kaznivnega dejanja) ter razne ekspropriacije (kot odvzemi lastništva ob denarnem nadomestilu, temelječih na splošnem družbenem interesu). Kot nesporno lahko ugotovimo, da je bila podlaga nacionalizacije politično-gospodarska, pa tudi ideološka naravnost povojne Jugoslavije. V takratnih razmerah so bili postopki nacionalizacij in ekspropriacij logični (ob hipotetični predpostavki pravne pravilnosti) in nujni za uveljavitev sedaj očitno utopične ideje socializma. Drugačno pa mora biti vrednotenje takratnih konfiskacij, saj NOB ni pomenil samo revolucije v smislu zgodovinskega vrednotenja, ampak tudi boj proti okupatorju.

Kaj in koliko imajo torej skupnega procesi privatizacije in procesi morebitnega vračanja lastnine?

Najbrž ni sporno, da velik del nacionalnega premoženja predstavlja dosedanja družbena lastnina, pridobljena predvsem na podlagi nacionalizacije, konfiskacije ter ekspropriacije. Nesporna bi lahko bila še ugotovitev, da je kar precej družbene lastnine v podjetjih in korporacijah, ki so že sposobne tržnega preživetja ali vsaj na dobri poti do tega. Nekaj premoženja pa je v lasti tretjih oseb, torej nedružbenih pravnih ali fizičnih oseb.

Procesa privatizacije in vračanje lastnine imata torej v precejšnji meri **skupno sredstvo za doseg ciljev, to je odvzeto lastnino ali premoženje.**

Na dlani je sklep, da en proces precej izključuje drugega, seveda manj na področju zemljišč in stanovanj, bistveno bolj pa na področju poslovnih stavb in prostorov, naravnih bogastev itd...

Kateremu od procesov dati prednost, je po mojem mnenju lahko ena od bistvenih dilem. Te dileme pa ni, če proces vračanja lastnine zamenjamo s kakšnim drugim (primernejšim) ali če se odpo- vemo procesu privatizacije.

Proces privatizacije, razumljen v uvodnem smislu, ne bi smel biti vprašljiv. Zato se nagibam k odpravi domnevne dileme na račun vračanja lastnine (v smislu vračanja v naravi kakor tudi substitucijskega vračanja). Načelno pa se upiram tudi morebitni kombinaciji sistema vračanja lastnine in odškodovanja, predvsem zaradi objektivno neenakopravnega položaja posameznih kategorij razlaščenih lastnikov.

Zoper vračanje lastnine (ne glede na obliko) govori po mojem trdnem prepričanju tudi hkratno zavzemanje za pravno državo. Načela pravne var-

nosti namreč ne moremo derogirati glede na sedanje lastnike (fizične in pravne osebe) sedanjega razlaščenega premoženja, če je bila podlaga pridobitve lastništva zakonita (veljavni pravni posel ali zakon). Prav tako ni mogoče žrtvovati pojma pravne varnosti na račun derogiranja preteklega pravnega reda (retroaktivne razveljavitve), pa naj je bil še tako ideološko obarvan in moralno - etično krivičen. Predvsem slednje je lahko predmet zgolj pravičnega zgodovinskega vrednotenja, hkrati pa ena od **pravno relevantnih podlag pri popravni nesporno storjenih in predhodno ugotovljenih krivic.**

Nenazadnje dvomim, da bi bil status quo v lastninskem pogledu produktivna ali vsaj najbolj optimalna rešitev. Ob trganju procesov privatizacije bi nesporno prišlo tudi do precejšnje neracionalne uporabe odvzete lastnine. Mnogo bivših lastnikov, zlasti pa njihovih pravnih naslednikov, so se po razlastitvi usmerili v druge dejavnosti in poklice.

V zameno za vračanje lastnine se iz teh razlogov veliko bolj nagibam k **procesom omenjenega odškodovanja v funkciji relativne poprave storjenih krivic.**

Proces odškodovanja bi moral zajemati več faz in končno tudi zagotoviti določene pravice nekdanjih lastnikov:

1. S posebnim zakonom omogočiti vsem nekdanjim lastnikom (ali pravnim naslednikom), ki jim je bila lastnina odvzeta na podlagi konfiskacije, da v določenem roku vložijo morebitne predloge za obnovo postopka v smislu določb Zakona o kazenskem postopku.
2. Vsem, ki bi uspeli v postopkih obnove procesov ter vsem nesporno razlaščenim lastnikom na podlagi nacionalizacije, s posebnim zakonom omogočiti ali priznati pravico do nadomestila.
3. Sprejeti na najbolj optimalen način (referendum ali parlament) odločitev o višini (odstotku) nadomestila glede na dejansko vrednost razlaščene lastnine ter ob upoštevanju materialne zmožnosti slovenske države.
4. Izplačati tako določena nadomestila v denarju ali vrednostnih papirjih.
5. Priznati nekdanjim lastnikom predkupno pravico v primeru prodaje njihovega razlaščenega premoženja in prednostno pravico nakupa delnic oz. kapitalskih deležev v korporacijah, kjer je locirano njihovo razlaščeno premoženje (do višine dejanske vrednosti).
6. Zagotoviti fiskalne vire za izplačilo nadomestil, saj smo nesporno vsi »uživali sadove« družbene lastnine.
7. Speljati agrarno in stanovanjsko reformo ter ustrezno dopolniti zakonodajo na področju stečajev ter podjetij in na ta način zagotoviti promet razlaščenih zemljišč, stanovanj in stanovanjskih hiš ter promet premoženja pravnih oseb zaradi možnosti uveljavljanja predkupnih pravic.

Restitutio in integrum kot tudi materialna in moralna satisfakcija so sicer nesporno pravno tradicionalne kategorije, njihova realizacija pa je umetnost možnega in predmet optimalne uporabe prava. Iskanje optimalne rešitve je zagotovo tudi politično vprašanje, vendar pa pri pripravi strokovnih podlag ne bi smeli biti obremenjeni z morebitnimi predvolilnimi obljubami. Slednje bi lahko imelo enake ali pa še hujše posledice, kot povojne revolucionarnopravne rešitve. Zato menim, da je nakazana rešitev optimalna in realna opcija časa, v katerem živimo.

Rudolf Hramec, dipl. iur.
Mozirje

je pljusnila tudi čez avstrijsko mejo

premičninami v družbeni lasti, da bi – kot piše v utemeljitvi – zavarovali koristi in interese prejšnjih lastnikov oziroma pravnih naslednikov kmetijskih zemljišč in gozdov ter drugih nepremičnin, ki so bili podržavljeni z nacionalizacijo, agrarno reformno, zaplembami ali arondacijami. Parlament je imenoval že tudi komisijo za denacionalizacijo, takšno delovno telo pa s njuje rešitve tudi za vlado.

Ni pa ostalo le pri tem. Oškodovanci se organizirajo tudi sami. Že od junija letos deluje v Ljubljani Združenje lastnikov razlaščenega premoženja; doslej se mu je pridružilo že domala 3000 članov. Združenje ustanavlja podružnice po Sloveniji, njem podobne organizacije nastajajo v Mariboru in drugih občinah. Prijave in podatke o pojavnih razlastitvah zbirajo tudi v občinskih upravah. Spiski so vse daljši. Prav gotovo se jih bo nabralo na kupe, kajti po nekaterih podatkih živi v Sloveniji kar okoli dvesto tisoč ljudi, ki so jih prizadele povojne nacionalizacije in zaplembe. Ali so bili oškodovani neposredno, torej so bili lastniki, ali pa so dediči oškodovanih.

Tako smo v Sloveniji pričeli pravemu gibanju in nestrpnemu pričakovanju, kdaj se bo začela napovedana denacionalizacija. Vročanje po vojni odvzete lastnine, poprava krivic, pa ne zadeva le teh ljudi. Nanjo mislijo tudi tisti, ki jih je vse bilj strah, da bodo – ne krivi ne dolžni – ob svoje imetje, ker živijo na tistem, v tistem ali delajo s tistim, kar je bilo pred desetletji nacionalizirano ali zaplenjeno. Če bo

(in ko bo) torej država izvedla nacionalizacijo, utegnejo nastati nove stiske.

Tako ali drugače je denacionalizacija eno izmed bolj zapletenih in zahtevnih vprašanj nove oblasti. To je tudi ena izmed bolj vročih dovolilnih tem na Slovenskem, problem, ob katerem menda ni neprizadetega Slovenca.

Pa ne gre le za to, da je ta čas še cela vrsta dilem in vprašanj, kako speljati ta zapleteni in dolgotrajni, tudi izjemno drag proces. Ali naj Slovenija z izplačilom odškodnin bankrotira? Naj našo republiko razprodamo? Tudi tujcem? Bo predvsem Štajerska, kjer je do druge svetovne vojne prevladoval nemški kapital, spet nemška dežela (žive so še Hitlerjeve besede, izrečene kot popotnica gauleiterju dr. Ueberreitherju že aprila 1941: »Naredite mi to deželo spet nemško!«)?

Naj spomnimo: Do maja leta 1945 so na slovenskem Štajerskem živeli Nemci v dveh geografskih skupinah: prvo so zajemala mesta Maribor, Ptuj, Celje in trgi ter prometna in industrijska središča ob železnicah, drugo obmejni ozemlji na Apaškem polju in gorice ob Kučnici v Prekmurju. Po jugoslovanskih statistikah je pred drugo svetovno vojno živelo na slovenskem Štajerskem, v Prekmurju in Mežiški dolini okoli 8200 Nemcev. Njihova ekonomska moč je bila precejšnja. Po podatkih Franja Baša je bilo pred drugo svetovno vojno v nemški posesti 41 odstotkov hiš in hišnih parcel, v Ptujju domala 60 in Celju okoli 40 odstotkov. Nemci so bili lastniki tudi polovice

vinogradov v mariborski okolici ter okolici Ormoža in Slovenske Bistrice. V industriji je bilo razmerje med jugoslovansko in nemško posestjo naslednje: v živilski industriji 23 slovenskih ter jugoslovanskih in 25 nemških podjetij, v usnjarski je bilo razmerje 8:10, tekstilni 16:18, papirni 5:6, lesni 26:22, kovinski 12:16, gradbeni 14:19 in rudarski 7:12.

Nič čudnega torej, da je med prijavami razlaščenih lastnikov, ki jih zbirajo po občinah, predvsem v severovzhodni Sloveniji tudi na stotine iz Avstrije, kajti večina razlaščenec, sicer našega državljanstva, toda nemškega rodu, je po vojni pobegnila čez severno mejo.

Kdo ve, zakaj, toda tudi v Avstriji je narasla temperatura. V tej državi naj bi bilo vsaj 5000 ljudi, ki pričakujejo, da jim bo Slovenija ali vrnila odvzeto premoženje ali vsaj izplačala odškodnine.

Avstrijski državljani (mnogi med njimi ne znajo več niti slovensko) v svojih vlogah dokazujejo, da so bili lastniki (ali imajo kot dediči lastninsko pravico), hiš, lokalov, posestev tudi podjetij in gradov. Njihove prijave se množijo predvsem v Ptujju, v Gornji Radgoni, zajeten spisek pa se je nabral tudi v Mariboru. Tako je denimo gospod Friderik Abel iz Avstrije pisal mariborskemu združenju oškodovancev krivično odvzete lastnine, da je imel njegov oče v Jugoslaviji veliko premoženje. Leta 1945 so mu ga zaplenili. Podjetnik, ki je bil rojen v Hrastniku, je bil lastnik hrastniške steklarne, v tem mestu tudi več stavb in zemljišč, poleg

tega pa še steklaro v Rogiški Slatini, Straži, Daruvarju ter Paračinu in keramične tovarne v Libojah. Vrednost v Jugoslaviji zaplenjenega Ablovega premoženja naj bi bila okoli 650 milijonov šilingov. Razlaščenec ne živi več, živijo pa njegovi dediči, štirje sinovi.

Kako bo torej z vračanjem premoženja tujcev? Je strah pred razprodajo Slovenije upravičen? So pričakovanja Avstrijcev realna?

Če si Slovenija noče nakopati na vrat očitkov mednarodne javnosti, potem bo moralo obveljati stališče, da so do denacionalizacije upravičeni vsi tisti, ki so bili ob razlastitvi jugoslovanski državljani – ne glede na svojo narodnost. To stališče je sicer lahko v nasprotju z zakonsko določbo, da tujci v Sloveniji ne morejo pridobivati odplačne pravice na nepremičninah (izjema so le dedovanja), ker bi nam jo, majhno kot je, hitro vso pokupili, toda to so po določilih mednarodnega zasebnega prava kar precejšnje »varovalke«. Odplačilo odškodnine tujcem je namreč po mednarodnem zasebnem pravu stvar meddržavnih pogodb. Odškodnine izplačuje država, katere državljan je oškodovanec. O tem govori, denimo, avstrijska državna pogodba, z ZR Nemčijo sta Tito in Brandt podpisala ustrezni sporazum, to je tudi vsebina Osimskih sporazumov.

Hujše nevarnosti za razprodajo Slovenije tujcem torej ni. Bo pa morala naša država vse prijave iz Avstrije natančno pregledati in ugotoviti, ali so zahteve Avstrijcev v kakšnem posamičnem primeru morda le upravičene.

Mirko Munda

Gornja Radgona

Strah pred brezdomstvom vse močnejši

Občina Gornja Radgona je med prvimi uradno ustanovila komisijo, ki naj bi se ukvarjala s problematiko vračanja odvzete lastništva. Upravne službe so bile nenehno oblegane, saj je ljudi zanimalo marsikaj, zato so 16. julija 1990 na skupni seji vseh zborov imenovali komisijo za ugotavljanje okoliščin o prenosu družbene lastnine v zasebno. Že čez nekaj časa so bili presenečeni, če ne celo šokirani in prestrašeni: niso namreč pričakovali, da bo prošnji oziroma prigrasitev odvzete lastnine toliko, prav tako pa niso pričakovali, da bo kar polovica prigrasitev prispela z druge strani državne meje, iz Avstrije.

V dveh mesecih 674 vlog

Komisija za ugotavljanje okoliščin o prenosu družbene lastnine v zasebno se je v minulih dveh mesecih šestkrat sestala, predseduje ji Peter Cvetkovič, tajniške posle pa opravlja Marjan Potisk. Njena glavna naloga je, da ugotavlja vse okoliščine ter nudi konkretno strokovno pomoč z zemljiško knjigo in katastrom. V zemljiški knjigi so navedene samo končne stvari, torej da je bilo nekaj odvzeto; zato je potrebno vsako prošnjo oziroma prigrasitev opremiti še z ustreznimi podatki. Dela je ogromno, pisarne pa vse bolj zatrpane, z različnimi papirji in dokumenti. Uradne ure (za nudenje pomoči) so bile najprej le ob petkih, toda gneča je bila tolikšna, da so interesentom namenili tudi ponedeljek in sredo. Prepričani so, da je glavni naval minul, toda nekateri še vedno čakajo na zakonske osnove in bodo šele takrat zahtevali odvzeto. Marjan Potisk je dejal: »Do 17. septembra smo sprejeli 674 prigrasitev odvzete lastnine, med temi je 359

vlog prigrasitev tujih državljanov, v glavnem Avstrijcev, nekaj je tudi Belgijcev, Angležev in drugih. Tem je bilo premoženje odvzeto v glavnem po zakonu o nacionalizaciji ali kazenski zaplembi. Našim državljanom je bilo po zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji odvzeto premoženje v 149 primerih, po zakonu o nacionalizaciji v 350 ter v 47 primerih po zakonu o viničarskih odnosih. Zaplemb je bilo 105, nejasnih primerov pa imamo 13.«

Dobro obveščeni Avstrijci nastopili organizirano

Čeprav vsi dobro vemo, da še ni ustrezne zakonske osnove ter da je glavni namen ustanovljene komisije le nudenje pomoči pri ugotavljanju odvzema premoženja, pa to ni zaustavilo naših sosedov, nekdanjih lastnikov ali njihovih potomcev iz Avstrije, da ne bi oddali vloge. Očitno je, da so zelo dobro obveščeni o vsem, kar se dogaja v gornjeradgonski občini, za kar skrbi človek, ki obvlada nemški in slovenski jezik in ki že dolga leta

poslovno sodeluje z nekaterimi Pomurci.

Avstrijci so imeli svoje formularje za prigrasitev prevedene v nemški jezik ter opremljene z izrezki iz časopisov, ki so jih natančno informirali o postopku prigrasitve. Zakaj so v gornjeradgonski občini sploh sprejemali njihove prošnje, ko pa je bilo jasno in glasno rečeno, da avstrijski državljani premoženja ne bodo dobili nazaj?

Marjan Potisk je dejal: »Naj mi kdo pove, po katerem zakonu imam pravico, odbiti ali ne sprejeti prošnje. Nekateri sem vprašal, zakaj to počnejo, saj so dobili odškodnino po mednarodni pogodbi? Dobili smo jo, so povedali, vendar nerealno vrednost.«

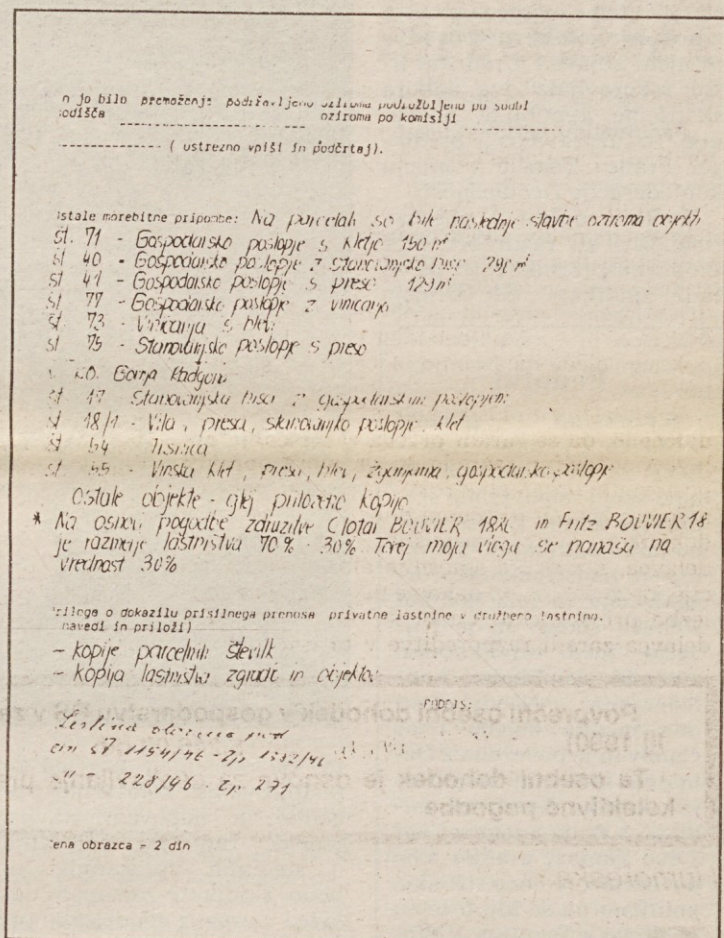
Peter Cvetkovič pa je menil: »Interesenti se sami ne bi nikoli tako hitro organizirali in oddali prošnje, če jim ne bi pomagale (in to prav agresivno) avstrijske uradne službe. Bojim se, da bodo ti še naprej izvajali organizirani pritisk in izsiljevali marsikaj, kar se do sedaj ni rešilo po normalnih poteh.«

Zanimivo je to, da se niso oglasili le nekdanji tuji lastniki zemlje in vinogradov, ampak tudi potomci lastnikov graščin v Črncih, Gornji Radgoni in na Negovi ter številnih vil in kleti (npr. Rezač, Kodolič). Svojih šampanjskih in vinskih kleti pa še vedno niso pozabili potomci Bouvierjev.

Bodo kolonisti v Apaški dolini ponovno kolonisti

Edinstveni primer je vsekar Apaška dolina, ki je bila pred drugo svetovno vojno naseljena pretežno z nemško govorečim prebivalstvom. Po vojni so se izselili, njihove domove in zemljo pa so dodelili »kolonistom«, zaslužnim ljudem, brezdomcem, ki so prišli iz raznih krajev Slovenije. V vaseh krajevne skupnosti Apače – Stogovci, torej vse do Lomanoš in Lutvercev pa tja do Vratje vasi v bližini Trat živijo ljudje, ki so se le stežka navadili na novo okolje in novi način življenja. Kakih dvajset let v teh vaseh skoraj ni so gradili, večji napredek je opazen šele v zadnjih desetih letih, ko je korenine pognala druga generacija »kolonistov«.

Ti ljudje, ki pravzaprav niso nič krivi in ne dolžni, so že vsa minula leta (vse do naselitve

Elizabeth Bouvier, ki živi v avstrijski Radgoni, je prigrasila odvzeto lastnino svojega moža Fritza in očeta Franza Horvatha.

dalje) čutili breme odvzeta lastništva. Bili so »opazovani«, tu in tam pa je kakšen avtomobil s tujo registracijo zapeljal kar na njihovo dvorišče. Zaskrbljenost in strah ljudi pa sta se povečala predvsem v zadnjih mesecih. Peter Cvetkovič je o tem povedal: »Na terenu ugotavljamo položaj, ki je že prav problematičen. Nekateri prigrasitelji (ki so le oddali prigrasitev, da jim je bilo odvzeto premoženje, to pa ni niti prošnja niti uradna zahteva), se vedejo tako, kakor da jim je zemljišče že vrnjeno. Tudi Avstrijci. Njihovi sorodniki in znanci so nenehno opazovali odvzeto premoženje, v kakšnem položaju je, ter jih o tem obveščali.«

Alojz Vogrinčič, predsednik Skupščine občine Gornja Radgona, se zaveda posledic, ki bi lahko uničile gospodarstvo vse občine: »Premoženje naj bi vrnilo le našim državljanom. Za tuje pa menim, da je treba ugotoviti, ali so dobili izplačano odškodnino, Vsekar pa tuji državljani ne bi smeli imeti možnosti priti do zemljišč v naši občini.«

Če bi se namreč to zgodilo, bi bilo gornjeradgonsko vinogradništvo uničeno, kmetijski kombinat pa bi lahko kar prenehal obstojati. In spet bi bili le hlapi, navadni delavci in viničarji.

Bernarda B. Peček

SKUPŠČINA OBČINE
GORNJA RADGONA

PRIGLASITEV ODVZETE LASTNINE

Podpisani Elizabeth BOUVIER, roj. 21.02.1896, iz Bad Radkersburg, Koroška, priključujem, da so meni oziroma Fritz BOUVIER iz Radkersburg, Lavanttal

to je mojemu možu

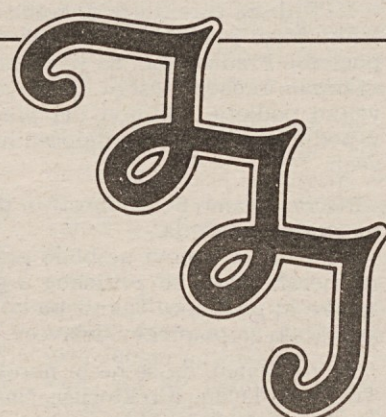
- zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji
- zakonu o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij in zakonu o nacionalizaciji nezemnih vredb in grednih zemljišč
- zaplemb v kazenskih, nepravičnih, upravnih in drugih postopkih izrečenih po zakonu o obilnosti nedovoljene špekulacije in gospodarske sbitaže
- zakonu o obratnih kolonistih
- arondaciji po tedanjem zakonu o izkoriščanju kmetijskih zemljišč
- nediplomskega prenosa zadušne lastnine ob organizacijskih in statusnih spremembah zdrug na druge uporabnike

(USKUPŠČINSKI PODČRTAJ)

odvzeli premoženje v k.o. CIESNJEVI, pripisane pri v.l. št. par. št. Gornja Radgona, Hercegovska, Orehovci, Črnci, Vil, Pblca, KB Ciesnjevi, Plesnca, Zbogovci *

oziroma v k.o. v.l. št. par. št.

* parcelne številke gley kopije lastništva

Svobodni Sindikati Slovenije

O zahtevah po priznanju reprezentativnosti sindikatom

Oblast se naj neha vmešavati v sindikalne razprtije

Podpis splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo je sprožil številna vprašanja o zahtevnosti njenih podpisnikov. V tem sestavku se ne bomo ukvarjali s kritikami Gospodarske zbornice, temveč le z razmišljanji o reprezentativnosti, različnih slovenskih sindikalnih zvez in številnih neodvisnih in avtonomnih sindikalnih organizacij.

Splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo je podpisala le Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ki je to pogodbo tudi pripravila. ZSSS je na zadnji stopnji povabila k sodelovanju tudi sindikalno konfederacijo Neodvisnost in Neodvisne sindikate iz Ptuja, vendar do sodelovanja ni prišlo. V tem mesecu pa sta o podpisu kolektivne pogodbe in njeni objavi v Uradnem listu razpravljala dva odbora skupščine republike Slovenije. To razpravo pa je predlagal France Tomšič v imenu konfederacije Neodvisnosti.

Vsaka oblast poskuša zmanjšati ali razdrobiti moč svojih nasprotnikov, to pa so tudi sindikati, če delujejo

niki oziroma delodajalci, saj so najbolj odgovorni za socialni mir. Zanje je odločilno, ali bodo ta socialni mir lažje dosegli s podpisom enega ali več partnerjev. Verjetno se zavzemajo za dogovarjanje z enim močnim partnerjem, ne pa s številnimi razdrobljenimi sindikati, ki imajo lahko nasprotno cilje.

Reprezentančnost sindika-

visnosti po priznanju reprezentativnosti lahko vidimo zlasti željo, naj jim oblast prizna to, kar jim ne pripada po objektivnih merilih. V svetu so seveda uveljavljeni različni objektivni kriteriji, ki so nastali kot posledica razvoja sindikatov, vendar sindikati nikjer niso reprezentativni, če nimajo članstva v večini dejavnosti in v večini ob-

čin. Za to priznanje pa seveda ne zadošča le odstotek možnega članstva, temveč je za to potrebno imeti deset ali celo petnajst odstotkov zaposlenih na območju, za katerega se sklepa kolektivna pogodba.

V naši republici mora torej vlada odločiti, ali lahko začasno prizna nekaj, kar objektivno še ne obstaja in kar se bo lahko razvilo le v primeru, če

si bo Neodvisnost v ospredje svojega dela postavila položaj delavstva v zameno za sedanje podpiranje vlade in njene politike. Oblast mora upoštevati, da sindikat, ki po objektivnih merilih ni reprezentativen,

tudi če dobi pravico do podpisa kolektivne pogodbe, ni pomemben za vedenje delavstva in za vzdrževanje ali rušenje socialnega miru. Oblast lahko podpiše le sindikat delavcev energetike, ki deluje v sestavi Svobodnih sindikatov. Kolektivno pogodbo za šolstvo lahko podpiše le avtonomni sindikat delavcev izobraževanja Slovenije. Podobno velja tudi za policijo, bančništvo, novinarstvo. Kolektivno pogodbo na slovenskih železnicah lahko podpiše: avtonomni sindikat strojevodij, avtonomni sindikat vlakovodnega osebja in sindikat železničarjev, ki deluje v Zvezi svobodnih sindikatov. Kolektivno pogodbo za zdravstvo lahko podpiše le sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki deluje v okviru ZSSS. Splošne in panožnih pogodb na republiški ravni ne morejo podpisati sindikati posameznih občin in različni manjši neodvisni sindikati, ki so omejeni na podjetja oziroma ožje dejavnosti.

lahko, če bo o reprezentativnosti sploh razsojala, upošteva le dejansko stanje in stvarne podatke o sindikalnem članstvu ene in druge sindikalne zveze in posameznih avtonomnih organizacij.

Po podatkih, ki so javno objavljeni, je septembra 1990 za podpis kolektivne pogodbe za gospodarstvo pristojen le svet Svobodnih sindikatov Slovenije. Konfederacija Neodvisnih lahko to pogodbo podpiše le, če predhodno dokaže svoje članstvo. Kolektivno pogodbo za slovenske premogovnike lahko podpiše le sindikat delavcev energetike, ki deluje v sestavi Svobodnih sindikatov. Kolektivno pogodbo za šolstvo lahko podpiše le avtonomni sindikat delavcev izobraževanja Slovenije. Podobno velja tudi za policijo, bančništvo, novinarstvo. Kolektivno pogodbo na slovenskih železnicah lahko podpiše: avtonomni sindikat strojevodij, avtonomni sindikat vlakovodnega osebja in sindikat železničarjev, ki deluje v Zvezi svobodnih sindikatov. Kolektivno pogodbo za zdravstvo lahko podpiše le sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki deluje v okviru ZSSS. Splošne in panožnih pogodb na republiški ravni ne morejo podpisati sindikati posameznih občin in različni manjši neodvisni sindikati, ki so omejeni na podjetja oziroma ožje dejavnosti.

Drugače je v podjetjih. Pogodbo za Unior Zreče bi morali podpisati tako Svobodni sindikati kot Neodvisni sindikati s Ptuja. Enako je v Hidromontaži Maribor in še kje na Štajerskem. Pogodbo v Litostruju, Železarni Jesenice naj bi podpisali tako Svobodni sindikati kot Konfederacija Neodvisnosti. Pogodbo v Smeltu, Hermesu in še kje pa naj bi podpisala le Konfederacija Neodvisnosti, če so se delavci včlanili le vanjo.

Morebitna drugačna odločitev oblasti o reprezentativnosti sindikatov bo objektivno še eno vmešavanje Demosovih strank v urejanje sindikalnega gibanja, ki bo zato vsaj začasno za delavce manj močno.

Franček Kavčič

Podatki

Sindikalno gibanje v Sloveniji je danes razdeljeno na tri samostojne in med seboj nepovezane sindikalne zveze. Zveza Svobodnih sindikatov Slovenije je nadstrankarska organizacija in ima več kot 400.000 članov in je največja med sindikalnimi zvezami. Sindikalna konfederacija Neodvisnosti ima menda 80.000 tisoč članov in je povezana z Demosom in Socialdemokratsko stranko. Neodvisni sindikati s Ptuja imajo več kot 2.000 članov, uradno niso povezani z nobeno stranko, politično pa se kljub temu nagibajo k Demosu. V Sloveniji deluje tudi nekaj bolj ali manj avtonomnih sindikatov, ki so se začasno ali dokončno izločili iz Zveze svobodnih sindikatov. Najpomembnejši med njimi so sindikati strojevodij, novinarjev, policajev, bančnih delavcev, sindikati Obale in Kranja.

v korist delavcev in na podlagi evropskega sindikalnega izročila. Vsaka oblast lahko ustanovi tudi sebi privržene sindikate in tako je ravnal tudi Demos, ki je začel akcijo za ustanovitev Neodvisnosti. Ta Neodvisnost pa danes zahteva od oblasti, naj sprejme odlok o reprezentativnosti sindikatov. V zvezi s tem je pomenbno tudi mnenje Lojzeta Peterleta, ministrskega predsednika, ki ga je izrekel ob grožnji s splošno stavko, češ da se bo slovenska vlada pogovarjala s sindikati šele potem, ko se bo sindikalno gibanje uredilo in ko bodo sindikati skupaj prišli pred vlado.

Za delavce v podjetju, ki se včlanjujejo v različne sindikate, je najpomembnejše, da vedo, ali bo podjetniško kolektivno pogodbo podpisal le sindikat, ki ima večino članstva, ali pa vsi sindikati, ki imajo vsaj minimalno število članov v podjetju. Pravico do podpisa kolektivne pogodbe morajo poznati tudi podjet-

ov ne pomeni le pravico do podpisovanja kolektivne pogodbe in napovedi stavke, temveč tudi do odločanja o številnih vprašanjih, ko bodo sindikati zastopali delavce v zvezi z soudeležbo pri upravljanju podjetij. Ta reprezentančna pravica ima bistven vpliv na združevanje oziroma povezovanje sindikatov, ali pa na njihovo drobljenje. Slovenska država danes potrebuje socialni mir in zato je verjetno njen interes, da strogo omeji pravico sindikalnih organizacij predstavljati delavce in, na primer, organizirati splošne stavke. Slovenska država se bo lažje sporazumela z enim ali največ dvema sindikatoma, kot pa z nekaj deset razbitimi organizacijami, ki seveda ne bodo mogle zagotavljati socialnega miru. Splošne stavke pa so danes v Sloveniji mogoče tudi zato, ker ena sindikalna zveza nasprotuje drugi, ki je podpisala kolektivno pogodbo in ki tej pogodbi celo odreja zahtevnost. V dveh mesecih po podpisu splošne kolektivne pogodbe smo namreč slišali številna mnenja Neodvisnosti, ki so v bistvu zahteve, naj oblast razveljavi splošno kolektivno pogodbo, in ki so po svoje vodila Svobodne sindikate pri vztrajanju napovedi splošne stavke za 10. september.

Odlok vlade ali ministrstva za delo o priznanjučasne reprezentativnosti dvema ali več sindikalnim zvezam je ta hip v nasprotju z ustavno avtonomijo sindikatov in tudi s hotenji oblasti po neparterstvu s sindikati kot pogoj za socialni mir. V zahtevi Neod-

Gospodarjenje in cilji, ne položaj in status

Čeprav smo že pisali in opozarjali na resno potrebo po strokovnem projektu plač direktorjev, pa glede na članek v Delu (sobota, 15. 9. 1990 – »Individualne pogodbe so razjezile mesarje«) želimo ponoviti naša opozorila. Ni predpisa, ki govori o tajnosti plač, razen splošne kolektivne pogodbe. Ta pa od 29. do 40. člena ne velja za poslovalne delavce in delavce s posebnimi pooblastili. Čeprav zakonodaja ne določa osebe, ki s strani podjetja podpiše pogodbo o zaposlitvi direktorja, menimo, da ima to pooblastilo organ upravljanja, ki direktorja, postavlja oziroma imenuje. Sedanje razmere v gospodarstvu in dosedanja sistem delitve plač narekuje nekatere usmeritve in napotke. S tem se strinjamo. Na to opozarja tudi prof. dr. Ilija Jurančič v sobotni prilogi Dela. Toda kakšne usmeritve? Vendar je to prav. Samo iz različnosti pride do kvalitete. Sedaj prevladuje razmišljanje o odvisnosti plače (fiksne, izhodiščne, osnovne) direktorja od povprečne plače v podjetju in deleža dobička, ki se ugotavlja s kazalci za primerjavo gospodarjenja podjetja v dejavnosti. Zelo blizu tem predlogom so strokovni predlogi za poslovalne delavce iz leta 1984 (Knjižnica Sindikati št. 68).

Osnovno načelo pri nagrajevanju (vsaj tako je v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo) je znano delo, znan rezultat in znano plačilo. Ali se to rešuje z omenjenimi in najbolj pogostimi rešitvami? Po našem mnenju ne, in sicer iz več razlogov.

1. Povprečna plača v podjetju je sestavljena iz osnovnih plač, nadomestil, dodatkov in uspešnosti posameznega delavca in kolektiva. Potemtakem je realno upoštevati le osnovno plačo brez dodatkov in tekoče uspešnosti delavca. Vzemimo za primer, da je kolektiv star povprečno 10 let, drugi iste panoge in enake velikosti pa 15 let. Plače direktorjev se v osnovi in brez rezultatov ter uspešnosti razlikujejo zaradi vpliva dodatka na delovno dobo za 2,5%. Enak vpliv imajo tudi drugi dodatki.

2. Primerjava gospodarjenja z enakimi je vselej dobrodošla in umestna predvsem kot indikacija, ne pa temeljni cilj gospodarjenja v podjetju. Takšno ugotavljanje pomeni, da se dobiček deli po zaključnem računu, ko sploh še niso znani rezultati gospodarjenja v dejavnosti.

V Evropi, na katero se tako radi sklicujemo, ko želimo višje plače (prav bi bilo, da bi se primerjali tudi z delom in rezultati gospodarjenja) plače se določajo drugače. Vedno in vselej se postavlja letni cilj podjetja.

Za ponazoritev navajam primer podjetja in sicer finančne kazalce (ne navajamo ciljev kakovosti, razvoja kadrov in drugih ciljev):

	prejšnje leto	planirano leto	cilj v %
- promet	89,3	102,5	+15
- bruto rezultat	4,3	4,8	+12
- plače	2,2	2,4	+9
- materialni stroški	1,9	2,1	+11
- rezultat	0,2	0,3	+50

Plače so odvisne od ciljev, ki so določeni na začetku, in se stopnjujejo v razmerju s predvideno stopnjo doseganja ciljev. Doseganje ciljev na koncu leta je osnova zato, ali se bo pogodbo z direktorjem podaljšalo in obnovilo ali ne. Torej preprosto. Znani cilji in uspehi gospodarjenja – znane plače in spodbude. Ne pa znane plače, gospodarjenje pa bo, kakršno bo. Da ne bi le kritizirali, bomo ponovili naše predloge za razreševanje tega problema.

1. Tudi za direktorje je treba določiti osnovne plače, ki so lahko blizu plačam iz najvišjih tarifnih razredov v kolektivni pogodbi. Predlagamo, da se ne bi iskali novi modeli, temveč iz zakona o računovodstvu upoštevali delitev na malo, srednje in veliko podjetje. Gibljivi del plače pa je odvisen od dobička v podjetju po vnaprej določenih merilih gospodarjenja in ne večji.

Ne razlagamo podrobnosti in prilagajanj, ki so stvar nadaljnega dogovarjanja.

Če stvari in osnovi ne bodo pravilno postavljene, v sedanjih razmerah socialnih pritiskov z gotovostjo lahko pričakujemo stavke in podobno. Takrat pa bo vprašanje, ali bo 10% in več zadoščalo za pomiritev delavcev.

In na koncu, da se ne bi narobe razumeli. Ne nasprotujemo visokim plačam direktorjev. Nasprotno, podpiramo jih, če so opre na rezultate, ki so pogoj za izhod iz krize. Smo pa za objektivizacijo in pravičnost meril.

Brane Mišič

Panožne kolektivne pogodbe so večinoma že pripravljene

Na potezi so poslovna združenja

Šele nekaj dni je v veljavi splošna kolektivna pogodba, ki jo lahko štejemo za prvi veliki uspeh sindikata v vsej povojni zgodovini njegovega boja za pravice delavcev. Kljub temu pa velikega navdušenja v podjetjih za zdaj še ni opaziti, saj večina čaka na podpis panožnih kolektivnih pogodb. Kdaj lahko pričakujemo podpis le-teh, smo povprašali nekatere republiške odbore Svobodnih sindikatov Slovenije.

Lahko se začnemo pogajati

S temi besedami je odgovoril predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije **Albert Vodovnik** na vprašanje, kako daleč so že s panožno kolektivno pogodbo. Dokončni predlog so namreč že poslali vsem podjetjem in ustreznim strokovnim poslovnim združenjem pri Gospodarski zbornici, tako da naj bi že naslednji teden sedli za skupno mizo in začeli usklajevanje. »Seveda ostajamo pri svojih zahtevah, to pa so: delavec mora dobiti v žep vsak mesec približno 4200 dinarjev, 40-urni delovni teden in najmanj 22 dni dopusta!« Vztrajali bodo tudi pri dodatnih za posebne delovne razmere, ki so jih v pogodbi posebej opredelili in tudi ocenili. Če ne bo velikih nasprotovanj in nesoglasij, bo panožna kolektivna pogodba za kovinarje podpisana že sredi oktobra.

Končno znan tudi partner

V republiškem odboru sindikata delcev energetike dolgo časa niso vedeli, kdo bo njihov partner pri pogajanjih za sprejem panožne kolektivne pogodbe. To pa iz preprostega razloga, ker tudi panoga še nima določenega statusa v gospodarstvu. Od tega pa je odvisno, kakšen značaj bodo imela podjetja (javna, zasebna podjetja). Sedaj je za partnerja določen sekretariat za energetiko, s katerim bodo, po besedah sekretarja sindikata **Iva Migliča**, na začetku oktobra določili rokovnik pogajanj. Verjetno bo soglasje doseženo že na začetku novembra, ko lahko tudi pričakujemo podpis pogodbe. Takrat pa čaka sindikat še ogromno dela, saj bodo pripravili enodnevni seminar, na katerem bodo poučili sindikalne zaupnike, kako pravilno razlagati določila te pogodbe. Za boljše informiranost vseh članov naj bi bil osnutek pogodbe objavljen v vseh internih glasilih. Osebni dohodki naj bi bili v tej panogi za 10 do 20 odstotkov večji, kot pa to predvideva splošna kolektivna pogodba, vendar bo dokončno vsoto pogajalska skupina še določila.

Zadovoljni že s splošno kolektivno pogodbo

Že dolgo vemo, da je vsa tekstilna panoga v zelo težkem položaju, na kar so opozorili že maja z enurno stavko. Tako ne presenečajo besede sekretarke sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije **Branke Novak**, da je že podpis splošne kolektivne pogodbe prinesel veliko več, kot pa dobivajo zaposleni v tej panogi. Prav zato se bojijo, da se bodo podjetja poskušala izogniti izpolnjevanju določil pogodbe, ne glede na to, ali so zato opravičeni vzroki ali ne. Zato bo prva na-

loga sindikata določiti merila, kdaj je podjetje upravičeno izplačati manjše osebne dohodke, saj bodo drugače delavci spet prikrajšani. Kljub zadovoljstvu s splošno kolektivno pogodbo pa bodo do decembra podpisali tudi panožno, ki pa se, vsaj v tarifnem delu, ne bo razlikovala od splošne.

Plodno sodelovanje z zbornico

Sekretar sindikata gozdarstva in lesarstva **Marjan Ferčec** je takole ocenil dosedanje delo pri nastajanju panožne kolektivne pogodbe: »Sodelovanje s splošnim združenjem za gradbeništvo se je pokazalo za zelo uspešno, saj smo vsa nesoglasja odpravljali sproti. Zato lahko že čez približno 14 dni pričakujemo podpis panožne kolektivne pogodbe za gozdarje, medtem ko bodo lesarji morali še malo počakati.« Zanimivo je, da so dosegli tudi soglasje glede izhodiščnih osebnih dohodkov. Ta naj bi za drugo skupino (prve pri njih ni) znašal 10.430 dinarjev, seveda v bruto znesku.

Malo več težav pričakujejo pri lesarjih, saj bi že sedaj imelo kar polovico podjetij težave pri izpolnjevanju določil splošne kolektivne pogodbe. Zato je tarifni del njihove pogodbe še neznan, izdelani pa so že nekateri osnutki. Seveda pa bodo tudi pri njih uporabili enak način kot pri gozdarjih, zato pričakujejo, da ne bodo imeli velike zamude.

Za uveljavitev gradbenega dodatka

»Glede na nekatera stališča sekcije za gradbeništvo pri Gospodarski zbornici Slovenije bodo pogajanja še izredno težka,« je dejal sekretar sindikata delavcev v gradbeništву **Andrej Jeršan**. »Predvsem se ne strinjajo s 40 urnim delovnim tednom, daljšim dopustom in kot pogoj za uresničitev določil splošne pogodbe postavljajo odpustitev odvečnih delavcev. Na to pa kot sindikat ne moremo pristati!« Sindikat kot najnižje izhodišče za osebni dohodek postavlja približno 3800 dinarjev, kar je za malenkost več, kot je sprejeto v splošni kolektivni pogodbi. Po nekaterih podatkih pa bi morala že sedaj podjetja dvigniti OD za 46 odstotkov, če bi se hotela držati določil splošne pogodbe.

»Zagovarjali bodo tudi uveljavljanje gradbenega dodatka, ki bi se upošteval že v osnovi osebnega dohodka zaradi težjih delovnih razmer. Poleg tega pa naj bi delavci ohranili vse dosedanje ugodnosti.« Kljub vsem tem zahtevam in nesoglasjem pa je **Andrej Jeršan** optimist in pričakuje, da bo panožna kolektivna pogodba podpisana že sredi oktobra.

Robert Peklaj

Spor med hrvaško in srbsko zvezo sindikatov

Enaka načela, različne opredelitve

Sliši se, da bo zaradi znanih dogodkov v Kninu in udeležbe v njih na Hrvaškem ostalo brez dela nekaj tisoč ljudi, seveda Srbov. Da pa je nekaj na tem, kaže že to, da je kar čez noč predčasno odšlo v pokoj veliko miličnikov, tisti z manj sreče pa so dobili odpoved. Potem je prišla na vrsto garnitura direktorjev in drugih gospodarstvenikov, ki jih je vrhovna hrvaška oblast odstavila z vodilnih delovnih mest ali so prejeli odpoved. Plaz odpuščen pa je sledil po opredelitvi na referendumu o avtonomiji Srbov med 17. in 21. avgustom. Mnogo delavcev je bilo po njem poklicanih pred disciplinsko komisijo, in to z grožnjo, da bodo odpuščeni. Kninski »Tvik« doživlja ekonomsko blokado, njegovi delavci, ki prejema mesečno 1.200 dinarjev osebnega dohodka, pa so že kot odpuščeni.

Do vrhunca je prišlo, ko je dr. Jovan Rašković, predsednik SDS, prejel odpoved z delovnega mesta predstojnika oddelka za nevropsihiatrijo v šibeniški bolnišnici, ker ga pet dni ni bilo na delo. Ko je srbski sindikat ocenil, da se Zveza samostojnih sindikatov Hrvatske na vse to ne odzove, je odprto ponudil pomoč oziroma obljubil varstvo srbskim delavcem, ki jih šikanirajo in odpuščajo z dela.

Sledi »dokumentarna proza« o tem sporu med sindikatoma – pismo Tomislava Milenkovića, odgovor Josipa Klisovića in sklepi predsedstva sveta ZSSJ, sprejeti 11. septembra 1990.

Svetu ZSS Hrvatske

»Zadnji dogodki na Hrvaškem zaradi referenduma o kulturni avtonomiji Srbov so izzvali zaskrbljenost delavcev v SR Srbiji, ki se med drugim kaže s pošiljanjem dopisov svetu Zveze sindikatov Srbije z zahtevami, naj Zveza sindikatov Srbije ukrepa v skladu

s svojo vlogo. Zveza sindikatov Srbije je te zahteve upoštevala in v tej smeri napravila prve korake, o katerih je javnost obveščena. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je eno izmed naših pobud za deblokado računa TVIK-a gospodarstvo SR Srbije sprejelo.«

»Hkrati zahtevamo, naj svet ZSSJ in svet ZSH organizirata in

financirata pravno varstvo delavcev srbske narodnosti, ki jim dajejo odpovedi ali jih na drug način šikanirajo na delovnem mestu – ne zato, ker nočejo delati, ampak zato, ker so na referendumu povedali svoje mnenje ali so, ker ne morejo pozabiti strašne zgodovinske izkušnje, sodelovali v nočnih stražah.«

»Če v roku, ustreznem za sprožitev sodnega varstva, ne bomo prejeli odgovora na to zahtevo, bo Zveza sindikatov Srbije prevzela organizacijo in financiranje pravnega varstva in razmislila o načinih za tesnejše sodelovanje s sindikati v okoljih, kjer je srbsko prebivalstvo v večini.«

PREDSEDNIK SVETA ZVEZE SINDIKATOV SRBIJE Tomislav Milenković

Svetu ZS Srbije

»Oblikovanje sindikatov na nacionalni podlagi je v nasprotju z načeli organiziranja svetovnega sindikalnega gibanja, njegovo vezanje na tujo pripadnost pa prav tako tudi z Zvezo samostojnih sindikatov Hrvatske. Predsedstvo

Univerza v Mariboru je praznovala 15-letnico

Dve univerzi pomenita tekmovalnost, ki preprečuje samozadostnost

Minuli terek je Maribor živel v znamenju dneva mariborske univerze. Ob uradnih prireditvah in srečanjih na univerzi se je zvrstila tudi kopica drugih prireditev po mariborskih ulicah in trgih. Tako je bilo na Trgu svobode tudi prijetno srečanje srednješolcev s pestrim kulturnim sporedom.

Žal je sejo skupnosti jugoslovanskih univerz, na kateri so se zbrali rektorji vseh jugoslovanskih univerz, razen prištinske, pokvaril incident. Čeprav so govorili o složnem in uspešnem delovanju skupnosti so – ko je rektor zagrebške univerze prebral pismo o nemogočih razmerah na prištinski univerzi, kjer tisoči študentov in profesorjev ne sme obiskati predavanj in predavati – srbski rektorji demonstrativno zapustili sejo.

Osrednja slovesnost je bila v Kazinski dvorani SNG Maribor. Rektor mariborske univerze dr. Alojz Križman je orisal dosedanje razvojnjo pot mariborske univerze, ki jo obiskuje tretjina slovenskih študentov, doslej pa je dala že več kot 36.000 diplomantov, 217 magistrstov znanosti in 92 doktorjev znanosti. Bero znanstvenih dosežkov je dr. Križman dokaj kritično ocenil in sodil, da je še vedno preskromna.

Slavnostni govornik na slovesnosti ob 15-letnici Univerze v Mariboru je bil predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Poudaril je, da univerza s svojo kvaliteto pomeni najprej univerzo, šele nato pa je lahko tudi nacionalna univerza, no-

silka prispevka specifičnega nacionalnega razvoja. Prav to spoznanje še prav posebej utemeljuje smisel delovanja dveh univerz na Slovenskem. Razvoj visokega šolstva na Slovenskem, organiziran v dveh univerzitetnih središčih, vzpostavlja večinstičsko zgradbo in razmere tekmovalnosti, kar preprečuje samozadostnost, po drugi strani pa utrjuje in pomeni ostro merilo za znanje in funkcijo znanja, ki je eno samo: povečevati posameznikovo, kolektivno in narodovo ustvarjalnost. Govoril je tudi o avtonomiji univerze ter o razmerju med znanostjo oziroma univerzo in državo. Povedal je, da so pogledi o tem še vedno obremenjeni z ideološkimi ostalinami, stališča pa so nabita s političnim nezaupanjem. Univerza je dosežek zgodovine evropske civilizacije, zato bi jo morali ustrezno zavarovati pred »konjunkturističnim« pačenjem njene družbene in kulturne funkcije. Produkcija in prenos znanstvenih spoznanj morata biti avtonomna, izobraževanje pa je danes najpomembnejše dejstvo v civilizacijskem razvoju človeka.

Na slovesnosti v Kazinski dvorani je dr. Janez Milčinski v imenu Univerze v Mariboru akademika Antona Trstenjaka razglasil za častnega doktorja, Magda Tovornik, mariborskega županja, pa Maribor za univerzitetno središče. Podelili so tudi zlate, sreberne in bronaste plakete Univerze v Mariboru ter zlate znake in podelili naslov zaslužnega profesorja dr. Damirju Kerinu in dr. Jožetu Koropcu.

I. Ž.

Kljub družbenim proklamacijam, da mora politika zapustiti proizvodne dvorane in da mora politična opredeljenost postati privatna zadeva posameznika, pa to, kar se te dni dogaja v »Boris Kidriču« v Šibeniku, kaže, da to ne bo preprosto. Sedemdeset delavcev v dveh izmenah v tem kolektivu je odklonilo delo, ker se je vrnil na delo njihov kolega, ki je nedavno sodeloval na barikadah v Kninski krajini.

Ljubomir Čakić, kvalificirani ključavničar, se je vrnil z letnega dopusta, med katerim so ga njegovi delovni kolegi videli na fotografijah v časopisih oroženega in s tremi dvignjenimi prsti. Čeprav ni zakonske osnove, da bi temu delavcu vročili odpoved, saj za sodelovanje na barikadah ni zlorabil svoje delovne obveznosti, delavci niso hoteli pogoniti strojev, dokler to ne bo storjeno.

Predlog vodstvenih struktur, naj se Čakić opraviči zaradi sodelovanja na barikadah, delavci srbske narodnosti (tretjina od skupno 5.600 zaposlenih) pa naj se »ogradijo« od prosrbski in početniških parol – ni bil sprejet. Čakić je dejal, da je šel na barikade iz lastnega prepričanja in da se zaradi tega ne misli opravičevati. Ker delavci stavkarji niso hoteli umakniti svojega ultimata »ali mi ali oni«, so problem začasno rešili z odločitvijo, naj ta delavec prihaja na delo, dokler ne bo sprejeta dokončna rešitev. Njegovo fotografijo z barikad sta objavila »Start« in »Slobodna Dalmacija«.

J. J.

sveta ZSSH ponovno poudarja, da so se sindikati in Zveza samostojnih sindikatov na svojem zadnjem kongresu enotno opredelili, da so nadstrankarska, samostojna, v prvi vrsti interesna organizacija delavcev, ki deluje v smeri družbene reforme, toda na temelju politične, družbene in ekonomske demokracije. (...)

»Predsedstvo Sveta obsoja poskuse diskriminacije skupin delavcev ali posameznikov na narodnostni podlagi v povezavi s sodelovanjem v dogodkih v Kninski krajini. Tam kjer izvajajo disciplinske postopke, je treba ugotoviti materialno resnico, ne pa sprožati postopke zaradi političnega prepričanja ali pripadnosti delavca posamezni stranki.«

»Predsedstvo sveta ZSSH meni, da je postopek ZS Srbije zlonamern, in ga ocenjuje kot podžiganje nacionalnih sporov – večnacionalni Republiki Hrvatski. Neposredna gnotna pomoč nedvomno pomeni odobravanje iniciative za oblikovanje avtonomne zveze sindikatov Krajine in najbolj grobo krši osnovna načela statuta ZSSJ. Zaradi tega od ZS Srbije zahtevamo, naj pojasni motive za svoje ravnanje, od predsedstva sveta ZSSJ pa, da se do tega opredeli in sprejme svoje jasno stališče.«

PREDSEDNIK SVETA ZSSH Josip Klisović

Vabilo na razgovor

(...) »Predsedstvo sveta ZSS Jugoslavije še enkrat opominja vse organizacije – člane ZSSJ, da je ZSSJ s sprejetjem prvega programa na XI. kongresu, postala interesna, samostojna, neodvisna in nadstrankarska organizacija, ki se bojuje za dosledno uresničevanje in varstvo ekonomskih in socialnih interesov, pravic in svobode člana, ne glede na njegovo politično, nacionalno, versko in drugo prepričanje.« (...)

»Predsedstvo sveta ZSSJ poziva organe sveta Zveze samostojnih sindikatov Hrvatske in Zveze sindikatov Srbije, naj se o medsebojnih problemih, ki so nastali zaradi dogodkov v Kninski krajini, čimprej neposredno pogovorita in z medsebojnim upoštevanjem, razumevanjem in toleranco sprejmeta smeri za reševanje spornih vprašanj, da bosta tako dosledno uresničevala svoje programske in statutarne cilje in naloge in Programa Sindikatov Jugoslavije.«

Proizvodnja pada, kupna moč plahni...

Devalvacija ali (in)konvertibilnost dinarja?

Po napovedih gospodarskih izvedencev se nam v jesenskih in zimskih mesecih obetajo še bolj črni dnevi kot jih že preživljamo. Proizvodnja pada, naša kupna moč plahni, blago ostaja na policah, denarja za obnovo gospodarstva pa od nikoder. Najnovejši podatki beograjskega Zavoda za tržne raziskave med drugim kažejo, da vladni ukrepi naganjajo strah v kosti uglednim direktorjem po vsej državi. Januarja je bilo namreč že 52% anketiranih jugoslovanskih podjetij polnih optimizma, februarja 32%, sredi marca pa le še 24%. Ob koncu aprila je bilo nepopoljšljivih optimistov 16%, po zadnji, septembrski anketi beograjskega zavoda pa le še od 12 do 100 podjetij. Direktorje še najbolj straši gibanje cen (navzdol), kar ne prinaša dobička. Vendar cene le navidezno strmo padajo. Res je le to, da ne naraščajo tako močno, kot v času trištevilitne inflacije. Ob koncu maja so bile namreč cene industrijskih izdelkov za 229% višje kot maja lani, cene v trgovini pa celo za 1.706%.

V največji stiski so očitno proizvajalci blaga za široko porabo in reprodukcijskega materiala, zato so tudi najbolj preplašeni. Tovarne strojeve in vseh delovnih sredstev so nekoliko večji optimisti, saj računajo na dolgo pričakovani razvojni cikel v letošnjih jesenskih mesecih, ko naj bi delovna sredstva spet šla v prodajo. In raziskave beograjskega Zavoda za tržne raziskave je tudi videti, da z zmanjšanjem cen v naslednjih treh mesecih računava večina proizvajalcev blaga za široko porabo (31%) in reprodukcijskega materiala (23%), kar 57% anketiranih trgovcev pa (še vedno) računava na povečanje cen.

Zaradi velikega pomanjkanja denarja so jugoslovanska podjetja že od začetka letošnjega leta prisiljena izvažati za vsako ceno. Izvozili smo kar 85% blaga po nižjih cenah, kot jih imamo doma. Tretjina izdelkov je imela celo za 40% nižje cene, več kot polovica pa za 20%.

Če lahko sodimo po podatkih omenjenega Zavoda za raziskavo tržišča, Jugoslavlani najdražje plačujejo domače blago za široko porabo. Zato pa so izvozne cene proizvajalcev tega blaga nižje od 35 do 59%. Tekstilne izdelke prodajamo v tujini za 56,6% ceneje kot v domačih trgovinah, živila so bila ob koncu marca dražja za 46,6%, električni storji za 44%, domači avtomobili za 38%, pohištvo pa za 46,8%.

Razmerje domačih in izvoznih cen, ki ga beograjski Zavod za raziskavo tržišča spremlja že od leta 1983, je bilo najbolj neugodno ob koncu marca letos. Tedaj nobena industrijska panoga v povprečju ni imela višjih izvoznih cen od domačih. Izjema je samo strojogradnja, ki

ima samo pri izvozu v socialistične države 1,7% višje cene od domačih. Ob koncu leta 1989 pa so imele višje izvozne cene še tri panoge – predelava nekovin, strojogradnja ter rezan les in plošče.

Ekonomska, predvsem restriktivna kreditno-mone-

ima samo pri izvozu v socialistične države 1,7% višje cene od domačih. Ob koncu leta 1989 pa so imele višje izvozne cene še tri panoge – predelava nekovin, strojogradnja ter rezan les in plošče.

Tituliranje družbene lastnine da ali ne

Gospodarske reforme postopoma dobivajo konsistentno celoto, politične reforme celotne države so neizbežno pred nami. Socialne in nacionalne napetosti bodo objektivno edina upoštevanja vredna zavora hitrejšim družbenim spremembam. Žal pa dobivajo vse močnejši zaviralni učinek na družbene prenovne tudi »nestrokovno« obarvana razhajanja tako imenovanih strokovnih družbenih potencialov (teoretikov, praktikov, inštitutov itd...). V splošni družbeni anarhiji in sedanjem zmedenem stanju so nesoglasja v stroki, ki ne temeljijo na strokovnih argumentih, lahko tudi pogubne za korenite izboljšave. To ne pomeni, da niso potrebne konstruktivne strokovne kritike in ustrezno dograjevanje. Vsakdo si namreč v teh konfliktih razmerah stroke vzame, kar želi ali kar služi njegovim trenutnim ciljem. Sklicevanje na »stroko« pa lahko na koncu odločilno vpliva na družbene odločitve.

V času preobrazbe gospodarskih subjektov po novem zakonu o podjetjih je odločilnega pomena teža, ki se je kot

plaz vsula na gospodarstvo in ki računava na resnejšo preobrazbo gospodarstva le s popolnim tituliranjem družbene lastnine. Ta teza ni le »nevarna« za uveljavljanje reforme v praksi, ampak jo tudi lahko ovržeta vsakršna resnejša strokovna analiza in kritika.

Kot ugotavlja prof. dr. Zabel v uvodnih razmišljanjih komentarja k Zakonu o podjetjih, podjetniške pravnoorganizacijske oblike nikoli niso poljubno izmišljene. V vsakem pravnem sistemu so izraz družbenoekonomskih, pa tudi vrste drugačnih vplivov ekonomskega, političnega, socialnega, kulturnega in ne nazadnje pravnotradicionalnega značaja. Pri tem gre tudi za pomembne spremembe v pojmovanju družbene lastnine, pa tudi za zagotovitev »koekistence« družbene lastnine z zasebno ali tujo« (dr. Bohinc).

Osrednje vprašanje ni oblika lastništva družbene lastnine, ampak njeno pojmovanje in povezava z drugimi lastninskimi oblikami v svetovnih razmerah dobičkonos-

nih podjetniških pravnoorganizacijskih oblikah.

Teoretično bi sicer bilo mogoče deliti družbeni kapital (družbena lastnina) na delavce. Za to so že nekateri konkretni predlogi o npr. delavskih delavnicah in podobno. Modri gospodarstveniki takšnih transformacij družbene lastnine najbrž ne bodo podprli niti predlagali. Zmotno je prepričanje, da bi preoblikovanje družbene lastnine v drugo obliko (npr. zasebno) že samo po sebi zagotovilo boljše rezultate.

Lastninski interes ni primaren za interes dela, saj delavec v delniški ali drugi kapitalski družbi tudi ni (praviloma) lastnik kapitala družbe. Dejanski lastnik kapitala pa tudi nima na osnovi lastništva pravice do uveljavljanja osebnih interesov, ampak pridobi na tej lastninsko-pravni podlagi le pravico do (so)upravljanja družbe, ki mora biti izključno v funkciji uveljavljanja »logike kapitala«. Izjeme so le osebne družbe in nekatere od države kontrolirane družbe na področju infrastrukture.

Ze kratek pregled določil tujih trgovskih kodifikacij nam pokaže, da se prevladu-

joč interes posameznika kot lastnika kapitala (zasebna lastnina) varuje le prek osebnih družb. Najbolj tipičen primer je zagotovo Javna trgovinska družba, kompromisni primer je najbrž že komanditna družba, ki kaže na to, da osebne družbe niso mogle zadovoljiti potreb po širši koncentraciji kapitala. Tiha družba pa po nekaterih pravnih redih sploh ni posebej urejena (npr. angleško pravo), v nekaterih pa nima lastnost pravne osebe (npr. francosko pravo).

Kodifikacija tako imenovanih kapitalskih družb je torej rezultat potrebe po širši koncentraciji kapitala, v katerih je pri združevanju v ospredju kapital, osebnost družbenika (lastnika kapitala) pa izgublja svoj pomen. Gre torej za institucionalizacijo kapitala v eni izmed oblik kapitalskih družb. Združena sredstva v kapitalskih družbah so lastnina družbe (korporacijska lastnina), s katero družba odgovarja za svoje obveznosti. Odgovornost torej ne seže prek meja združenega kapitala, kar je sicer značilno za osebne družbe in temelji na

tarna politika zvezne vlade, je precej pripomogla k poslabšanju razmerja med domačimi in izvoznimi cenami. Na to opozarja tudi podatek, da je bilo to razmerje na začetku letošnjega leta za 19% slabše kot ob koncu lanskega leta. Zanimivo je tudi, da se je najbolj poslabšalo pri izvozu v države v razvoju.

Letošnjo jesen čaka torej zvezno vlado prava vojna – če bo hotela ohraniti konvertibilnost dinarja in obrzdati inflacijo ne samo v naslednjih nekaj mesecih, temveč tudi dlje.

»Vojno« z inflacijo bo vlada še naprej vodila s tržnimi metodami: s kreditno-monetarno politiko, prostim uvozom (v primerjavi z lanskim letom je letos večji za 175%) in intervencijami iz blagovnih rezerv. Dosedanje izkušnje kažejo, da sta prav ti dve potezi najbolj učinkovito brzdati cene. Namestnik zveznega sekretarja za trgovino ocenjuje, da bi se cene lahko še znižale za 10 do 15%, v posameznih blagovnih skupinah pa celo za več. Direktor zveznega zavoda za

cene pa dodaja, da je končno nastopila oseka prijav, ki so najprej napovedovale visoke podražitve, nato pa množične pocenitve.

Domače cene, čeprav so še vedno višje od evropskih in svetovnih, so se na našem tržišču torej že doobra stabilizirale; njihovo nadaljnje prisilno zmanjševanje bi še bolj zmanjšalo že tako zdesetkano proizvodnjo. Takšnega luksuza pa si vlada ne sme več dovoliti.

Zaradi hude stiske, v katero je zašlo naše gospodarstvo – zlasti slovensko, ki je usmerjeno v izvoz – je slišati vse glasnejše zahteve, da je treba dinar čimprej devalvirati, ne pa z denarnimi omejitvami cene še naprej potiskati k tlom. Kot vse kaže pa zvezna vlada ni za to. Ante Marković si enostavno ne more privoščiti devalvacije dinarja, ker bi to verjetno pomenilo njegov politični konec. Večina gospodarstva pa kljub temu vztrajno zahteva devalvacijo; gre le za različne odstotke devalvacije, ki jih zahteva ta ali oni del države.

Ante Marković bi se ob koncu leta moral odločiti za (manjšo) devalvacijo v primeru, če bi mu to svetoval Mednarodni denarni sklad, kajpak v nasprotju s političnimi cilji zisa pred volitvami. Devalvacija bi bila namreč tudi pogoj za mednarodno priznanje konvertibilnosti dinarja. Po vsej verjetnosti bi v tem primeru tudi vlada ocenila, da bi bila konvertibilnost dinarja pred volitvami vseeno pomembnejši adtu za uspeh na volitvah, kot sam sedanji tečaj in bi utegnila pristati na razvrednotenje. Poleg tega bi s tem vsaj delno sprivil v dobro voljo močan in vpliven gospodarski lobby v Jugoslaviji – zahodni republikli – do neke mere pa v slabo voljo Vzhod in večino navadnih državljanov.

Skratka; zaradi neposrednih političnih koristi vlada sama ne bo spreminjala tečaja pred volitvami – razen, če ne bo v to prisiljena. Morda pa jo bo v to v dobro odmerjenem trenutku prisilila inflacija, ki je že spet začela kazati zobe.

Vinko Blatnik

in okviru svežnja gospodarskih reform, še zlasti na področju družbenega kapitala);

2. kompatibilnost družbenega kapitala z drugimi lastninskimi oblikami kapitala in

3. postavitev trga kapitala (tudi družbenega, z ustreznim nadzorom državnih organov nad tržnimi mehanizmi določanja cene družbenega kapitala).

Dolgoročno gledano lahko pričakujemo, da bo (zaradi dosedanje neučinkovitosti) družbeni kapital postopoma izgubljal delež v celotnem aktivnem kapitalu, s katerim razpolaga vsa družba. Tržna ekonomija z vsemi elementi (torej tudi s trgov vseh oblik kapitala) bo postopoma privredla do transformacije družbenega kapitala v tržno najbolj optimalne titularne oblike glede ekonomičnosti in donosnosti.

Ideološko obremenjena zakonodaja pri preobrazbi družbene lastnine v družbeni kapital (kot prehodno obliko lastnine kapitala) in kasneje v najbolj učinkovito obliko lastnine kapitala (kompatibilne s svetovnim trgov kapitala) utegne dolgoročno resno zavreti stabilizacijski proces. Prastrah v tržnih procesih tako imenovane privatizacije je povsem neutemeljen, bati pa bi se morali slabo urejenega trga kapitala, torej trga, ki to ni. Če ni trga kapitala, se večja manevrski prostor za razprodajo in izničevanja družbenega kapitala, pa tudi kriminalna dejanja ne bi bila izjema.

Rudi Hramec, dipl. tur. Mozirje

Vjekoslav Hraste, predsednik Hrvaške lige proti revščini

Tudi Hrvati stradajo

Javnost: Nam lahko danes, ko je veliko govora o različnih vrstah ogroženosti, negotovosti in strahu, poveste, če so na Hrvaškem ljudje, ki trpijo lakoto? Ko je v januarju nastala vaša liga, ste namreč trdili, da vsak četrti Zagrebčan nima dovolj za hrano...

Hraste: Tako na Hrvaškem kot tudi sicer v Jugoslaviji nimamo natančnih podatkov o revščini in lakoti med prebivalstvom, ker to zahteva ugotovitev obrazca za oceno socialne ogroženosti prebivalstva, kar večina civiliziranih držav ima. Pri nas je vse to na ravni občine, kjer določajo kriterije, po katerih kdo prejme socialno pomoč ali ne.

Obstajajo pa o tem neke raziskave in mi smo uporabili podatke Vladimirja Laya, ki je eno izmed takšnih raziskav vodil v okviru Inštituta za družbeno raziskovanja pri zagrebškem vseučilišču. Vsakdo od nas pa iz izkušenj ali iz svojih spoznanj v različnih okoljih ve, da je število revežev že doseglo kritično točko; vse več je takšnih družin in posameznikov, ki ne zmorejo več stroškov za preprosto prehrano.

Javnost: Misli vaša družbena organizacija, kakor je registrirana, poleg poučevanja revežev, kako naj si pomagajo iz revščine, organizirati tudi prostovoljne akcije, neposredno pomoč revnejšim? Poleg tega, kako mislite, da je sploh mogoče na ravni neke nedržavne iniciative začeti akcijo »učinkovite vzgoje revnih« (to je vaš izraz), ko je prva ovira že to, da pri nas vsakdo prikriva svojo revščino?

Hraste: Odločili smo se, da bomo v glavnem organizirali posredništvo med tistimi, ki so, če se tako izrazim, pripravljene pomagati revnim, in tistimi, ki bodo pomoč prejeli prek humanitarnih organizacij, ki imajo za to ustrezne operativne moči. Zato so naši kolektivni člani Rdeči križ Hrvatske, Caritas in ADRA (adventistično prostovoljno delo). Preko njih želimo usmeriti pomoč, ki jo bomo dobili. Hkrati bomo spodbujali tudi državne organe, družbene organizacije, ki imajo v programu to dejavnost, naj se vključijo v to skupno nalogo.

Javnost: Nameravate biti pomozna državna agencija?

Hraste: Ne, nikakor. Ne mislimo biti ne stranka ne državna agencija. Ne želimo nadomeščati tistih, ki morajo skrbeti za socialno varstvo. Prikrivanje znakov revščine, ki ste ga prej omenili, je zapleten problem. No, v okviru naše lige smo oblikovali nekaj odborov, ki so se samostojno lotili nekaterih področij. Ena naših funkcij je namreč tudi vzgoja revnih, in tu nam bo veliko pomagala omenjena organizacija ADRA, ker si je nabrala izkušnje v nerazvitih državah. Ima priročnike za posamezne domače obrti, tu bi rekli drobno gospodarstvo, ki govorijo o rentabilnih poslih in dejavnostih, s katerimi se izplača ukvarjati. To mislimo prilagoditi našim razmeram.

Javnost: Katere odbore imate znotraj lige proti revščini?

Hraste: V prvi vrsti je to odbor za socialno zakonodajo, s pomočjo katerega nameravamo doseči trajno sodelovanje z ministrstvom, pristojnim za socialna vprašanja, in sodelovati pri oblikovanju zakonodaje, s katero je mogoče doseči različne rešitve. Dalje ima liga odbor za vzgojo revnih, o čemer sem že nekaj povedal,

in odbor za organizacijo prehrane revnih, prek katerega nameravamo spodbuditi odpiranje kuhinj. Vanje bomo vlagali začetna sredstva in skupaj poskrbeli za trajno dejavnost takšnih kuhinj. Prek odbora za mednarodno sodelovanje smo v stiku s podobnimi organizacijami v svetu. Pročiti moramo nauk o metodi njihovega dela, ker smo tu vendar še čisto na začetku.

S sredstvi, ki jih imamo, bomo organizirali tudi estradne in umetniške prostovoljne prireditve in avkcije slik in umetnin, s čimer bomo zbirali denar.

Javnost: Ni kazanje na možnost, da posameznika lahko naučimo, da ne bo reven (v to možnost verujemo), pravzaprav odlaganje odgovornosti z države?

Hraste: Ne, ker povsod po svetu obstajajo standardi, koliko skrbi za socialo prevzema država. V vsakem primeru mora biti za vsako državo bistveno to, da zagotovi existenco ljudi vsaj na nekem minimumu. Zato gre tu za povežovanje vseh dejavnikov na tem področju. To ne more biti izključna skrb države, v vsakem primeru pa ima pri tem država ključno vlogo.

Javnost: Dediščina dosedanjega sistema je prepuščanje socialnih vprašanj zakonodaji in nemoči gospodarstva. Tako so »neuspešni« posamezniki prepuščeni sami sebi ali skromnosti socialnovarstvenih mehanizmov. Meja revščine je bila v preteklih letih definirana kot kategorija tistih, ki »ne delajo po svoji krivdi«. Kje jo vi vidite in definirate?

Hraste: Kar zadeva vlogo državnih organov, gre tu za zapuščeno, ker bi dosedanje dolgoletno socialno politiko lahko skrčili na partizansko krilatico »Znajdi se, tovariš«. Danes, ko smo zašli v vseplošno revščino, lahko opazimo, na primer v intervjuju z gospodom Jovičem, predsednikom SFRJ, veliko skrb za Jugoslavijo, odnose med narodi in prihodnji ustroj države. Ničesar pa ni rekel, niti ideje ni bilo o načrtu za izhod iz te revščine. Po tem je videti, da pravzaprav nimamo niti smernic, ker ni niti želje niti hotenja državnih organov, da bi sprejeli kakšne ukrepe vsaj na področju zakonodaje.

Navsezadnje smo tu dali idejo: prvi sanacijski korak v prihajajočem obdobju revščine mora biti prerazdelitev. Če bo država pokazala željo, da bi storila korak naprej in začela reševati ta problem, smo predlagali, naj bo tudi v Ustavi SFRJ urejeno, da gospodarstvu pripada 70 odstotkov dohodka, 30 odstotkov pa naj bo za druge skupne potrebe. Uporabniki teh 30 odstotkov naj se medsebojno dogovorijo, koliko komu pripada glede na namen posameznih družbenih dejavnosti. S tem ne bi bilo mogočen samo razvoj gospodarstva, ampak tudi

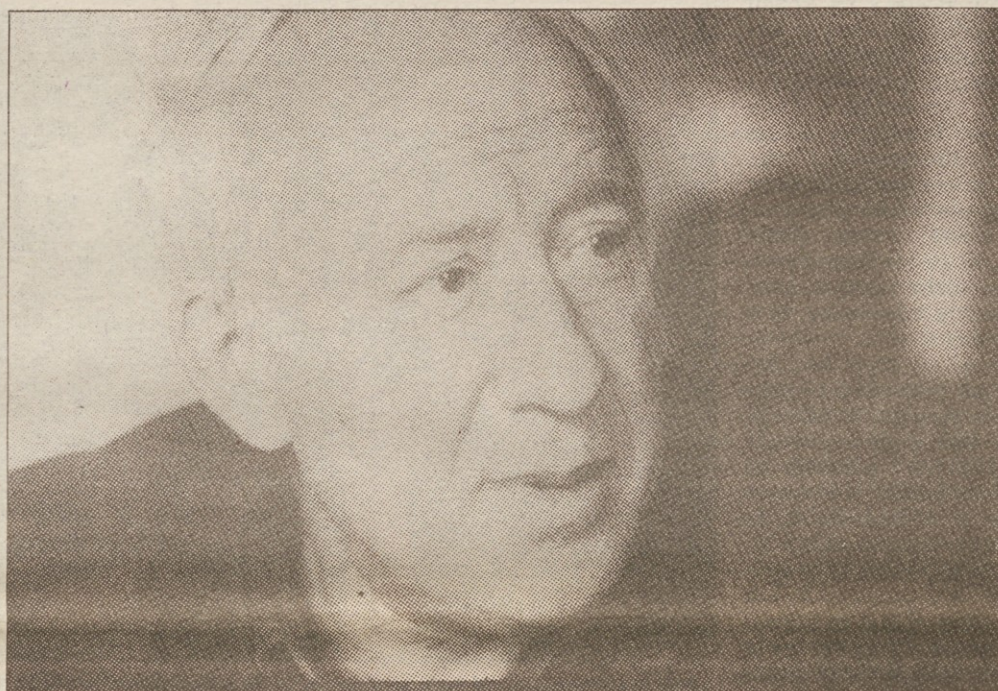
Ni govora o tem, da se zavzemamo za enakost v revščini ali v bogastvu, da želimo to izenačiti. To bi bilo v nasprotju s stvarnostjo in s človekovo naravo.

plače zaposlenih, ki bi za naše razmere zagotovile normalen standard družin.

Meja revščine je torej višina te plače za štiričlansko družino v primerjavi z življenjskimi stroški, ki jih spremlja

Človek je lahko srečen, le če s svojim delom sebi in svoji družini zagotavlja življenje.

Javnost: Kako ta humanistični prijem pripelje do praktičnih posledic, da pa bodo, hudobno

Vjekoslav Hraste

statistika. To razmerje mora biti uravnoteženo.

Javnost: Vaš humanistični – poudarjate, da pa ne humanitarni pristop razširja biblijsko (essen-sko) društvo enakih: se morda motim? Koliko to sledi egalitarizmu, ki ga je zagovarjal socialistični model? Oziroma kdo bi moral dajati tistim, ki imajo manj, ker je absurdno, da bi moral vsak, ki ima več od koga drugega, letemu prepustiti del razlike?

Hraste: Res je, ko smo se poimenovali Hrvatska liga proti revščini, smo s tem tudi povedali, da smo za blaginjo. Zaradi tega ni niti govora, da se zavzemamo za enakost v revščini ali bogastvu, da želimo to izenačiti. To bi bilo v nasprotju s stvarnostjo in človekovo naravo.

S tem preprostim vabilom pa želimo povedati, da so bogati zainteresirani ne za miloščino, pač pa za kreativno prebujanje želje v ljudeh, da bi, ob zagotovljenih družbenih pogojih, s svojim lastnim delom dobro živeli. Željo nekaterih, da bi dobro živeli brez dela ali živeli od miloščine drugih, od družbe – imajo povsod po svetu za bolno stanje, ne značilno za človekovo bistvo. To torej štejem za področje duhovnega siromaštva, ker so za takšno stanje prav tako krive družbene razmere.

Teško je označiti tiste, ki izvajajo »nasilje« nad revnimi. Toda to so vsi tisti, od predsednika SFRJ naprej, ki nimajo ideje, kako se lotiti tega področja, kako rešiti ta problem.

pripominjam, bogati del razlike dali v tem imenu? Ima Liga za najpomembnejši cilj širjenje splošnega tipa humanizma ali sočutja z revnejšimi od nas?

Hraste: Tu bi se poslužil Kennedyjevega znanega izreka: »Če neka svobodna družba ne more pomagati mnogim, ki so revni, ta družba ne more rešiti niti manjšine bogatih.« Zato menimo, da so bogati ne glede na moralno dolžnost in sočutje zainteresirani za ohranitev reda – moralnega in družbenega. Tako ne dajejo le drobtinic od svojega dobička, ampak to delajo tudi zaradi svojega obstanka. Znano je, da se večina revolucij začne zaradi socialnega upora. Govorim torej o življenjski zainteresiranosti bogatih – ne glede na moralne dolžnosti – da bi organizirali družbene pogoje, ki bi odpravili revščino, toda ne s pomočjo miloščine.

Javnost: Neredko uporabljate ruski pregovor, da je revščina luknja, ki postaja vsak dan večja. Ali to velja tudi za nas? Kje so te nevarnosti, ki govorijo na poti do konstituiranja socialne države?

Hraste: Znana je uresničitev tega pregovora v zadolženosti nerazvitih držav, vendar to lahko rečemo za vsako revno državo. Zaradi neresenih odnosov glede družbene organizacije za reševanje socialnih vprašanj konec 20. stoletja, ko to tehnologija zares omogoča, mnogi zares nimajo minimalnih pogojev za življenje. Pa ob tem ne omenjajo, koliko v svetu izdajajo za orožje.

dozorevati potreba po humanitarnih akcijah. No, pri nas tem zglede ne moremo tako trdno slediti, ker pri nas ni tako ostre meje med bogatimi in revnimi – vsi smo precej revni. Ne moremo pričakovati kakšnih velikih mecenov, samo od naših izseljencev pričakujemo vlaganja v donosne posle pri nas, seveda s pogojem, da bodo pri nas zadeve urejene po standardih civiliziranega sveta.

Javnost: Je od sodelovanja z obstoječimi ustanovami in organizacijami socialnega sistema, verskimi organizacijami, z vlado videti kakšne učinke? Pa še drugo vprašanje: v načrtu imate odpiranje javnih kuhinj in predpis posebnega zakona o odpisu dolgov revnim. Ste pri tem kaj dosegli?

Hraste: Naši odbori so pri svojem delu popolnoma samostojni in šele jeseni pričakujemo konkretne akcije. V primeru odpiranja javnih kuhinj se še ne moremo pojaviti kot vlagatelji, toda ko bodo začela prihajati prva sredstva, tudi od prodaje tega našega glasila, jih bomo uporabili tam, kjer je najbolj potrebno.

Javnost: Vaš član dr. Zvonimir Šeparović je dal pobudo tudi za ustanovitev nove znanstvene discipline viktinologije – viktinologija pauperitatis. Kaj pod tem razumete, in če je žrtev, kdo je tedaj nasilnež?

Hraste: Rektor Vseučilišča dr. Šeparović je naš častni predsednik. Tudi ob snovanju naše lige je bilo mišljeno, da bi to lahko bila ena izmed disciplin viktinologije, kjer so žrtve reveži, in zato je on avtor prispevka o zaščiti pravice do golega življenja. V okviru tega pripravljamo strokovno srečanje; programske priprave zanj je prevzel podpredsednik Lige profesor Nedeljko Kajundžić.

»Nasilneža«, kakor ga vi imenujete, je težko označiti, ker so to vsi tisti, od predsednika SFRJ naprej, ki nimajo ideje, kako nastopiti na tem področju, zato bi morali znotraj te discipline elaborirati, kdo je to.

Nima smisla sedaj govoriti pavšalno, ker je iz konteksta vidno, kdo je kriv.

Javnost: Nekaj ugotavljanju natančne meje revščine podobnega poskuša tudi sindikat, vendar precej neuspešno – z ugotavljanjem minimalnega zaslužka v enem dnevu in tako imenovane minimuma življenjskega standarda. Ste morda glede na nekatere sorodnosti v idejah že poskušali navezati stik s sindikatom?

Hraste: Posamezno nismo navezovali stika s sindikalno organizacijo, no pa je ta razgovor nekakšen začetek sodelovanja.

Strinjamo se, da je potrebno natančno spremljati mejo revščine in to je treba zaupati skupini strokovnjakov. To bi lahko potekalo pod pokroviteljstvom takšne organizacije, kot je sindikat. Sodelovati želimo vedno pri konkretnih poslih, ne pa pri splošnih nalogah. Naj za primer spomnim na tisto, kar je bilo objavljeno po tragediji v Kreki, kjer je večina rudarjev imela mizerno plačo. Neki časopis je tedaj objavil: »umrli so lačni«. V takšni tragični situaciji je bila pomoč speljana na privatno in le del nje je tekkel z družbeno iniciativo.

Javnost: Neodvisni sindikat nezaposlenih in Zveza podnajemnikov in brezdomcev sta organizaciji, katerih cilj je, da bi ostali brez članstva. Imate tudi vi možnost samoukinitve?

Hraste: Revščina je zmeraj in vsepovsod, tudi v najbolj razvitih državah. Za naš cilj pa bi vendarle lahko dejali, da je to stanje, ko takšna organizacija, kot je naša, ne bi bila več potrebna.

Pogovarjal se je: Bosiljko Domazel (Javnost)

Svobodni Sindikati Slovenije

Izvršni svet mesta Ljubljane ja razrešil dosedanje direktorje javnih podjetij Snaga, Žale in Vodovod-Kanalizacija

Novo metle v Avgijevem hlevu

Vest, objavljena v ljubljanskem Neodvisnem dnevniku 12. tega meseca, da je mestna oblast razrešila direktorje javnih podjetij Snaga, Žale in Vodovod-Kanalizacija, je v Snagi odjeknila kot eksplozija bombe; še bolj pa jim je zavrelo, ko so izvedeli, naj bi bil poslednjim njihov glavni mož Matjaž Medved, »ki bi ga bilo treba že zdavnaj nagnati iz podjetja«. Zato tudi ni čudno, da so na vrat na nos sklicali zbor delavcev, na katerem so glasno zahtevali, naj izvršni svet mesta Ljubljane prekliče ta sklep. »Brane Omerzu je že po treh mesecih, odkar je naš direktor, dokazal, da se podjetje da urediti,« je soglasno menil zbor, »imenovanje Medveda, ki ga je prav ta kolektiv enkrat že zavrnil, pa jemu kot grobo žalitev in provokacijo, ki naj bi vnesla nemir med delavce, s tem pa tudi zavoro pri delovanju in poslovanju podjetja.

Janez Lesar, sekretar mestnega sekretariata za komunalno gospodarstvo, promet in zveze, ki se je zboru udeležil z enourno zamudo, je na svoja ušesa slišal priporočilo, naj zaradi takšnih metod dela in nesposobnosti čimprej odstopi s tega položaja. Razgrete duhove v skupnih prostorih samskega doma na Poljanski 66 je skušal nato pomiriti mestni kadrovnik Pavel Kogej; zborovalcem je predlagal, naj izvolijo pet – do sedemčlansko »representativno« komisijo, sestavljeno iz vseh enot Snage, s katero bi se bil izvršni svet pripravljen pogajati tako, kot je to storil v primeru mestnega potniškega prometa.

»Življenje za direktorja!«

Namesto »sprave« pa se je nasprotje med ljubljanskim izvršnim svetom in ljubljanskimi smetarji že naslednji dan še bolj zaostri, saj so lahko v dnevnem časopisu prebrali izjavo predsednika izvršnega sveta SML Marjana Vidmarja, da bo za vsako ceno vztrajal pri razrešitvi direktorja Snage Branka Omerzija in pri imenovanju Matjaža Medveda na njegovo mesto. Gospod Vidmar je ob tej priložnosti tudi poudaril, da so bili smetarji izvršno plačani, saj naj bi voznik smetarskega vozila za 120 delovnih ur dobil večjo plačo kot zdravnik v UKC za 200 delovnih ur. Rekel je tudi, da ne razmišlja o odstavitvi Janeza Lesarja, saj je pošten in delaven...

Se bolj pa je zavrelo v Snagi okoli enih popoldne, ko je prišel novi direktor Matjaž Medved prevzeti posle. Delavci so se začeli zbirati pred upravno zgradbo, nazadnje pa Medveda – nagnali. Za ponedeljek so sklicali nov zbor delavcev, ki se ga mora udeležiti tudi predsednik Marjan Vidmar.

Namesto Marjana Vidmarja je slabe pol ure pred začetkom zboru v Snago prispelo pismo, ki ga je potem predsednik delavskega sveta Leopold Mandič seveda na glas prebral: »Obveščamo vas, da se zboru delavcev v vašem podjetju ne bodo udeležili predstavniki IS SML, saj menimo, da tak način pogovorov, ki se lahko izrodi v demagoški miting, ne more voditi k razrešitvi vaših vprašanj oz. zahtev. V zvezi z razrešitvijo vašega direktorja in imenovanjem novega vas obveščamo, da bo na podlagi sklepa IS z dne 11. 9. 1990 izdana odločba z utemeljitvijo izreka. Z vročitvijo te odločbe bo sklep postal izvršljiv.« Pismo, ki ga je lastnoročno podpisal sam Vidmar, je seveda izzvalo silno negotovanje; vzkliki »fuj!« so bili še najbolj blagglasni, »življenje damo za direktorja!« pa za vsakim govornikom čedalje glasnejši. Olje na ogenj je prilil še (do) tedanji direktor Omerzu, ko je opisal, kako sta dva »iz občine« kanila iz pisarne, s sabo domov pa naj odnese tudi dokumentacijo, češ da jo zazdaj

stil skozi ograjo. Po aplavzu, ki je veljal portirju, je Omerzu pozval delavce, »naj nikar ne nasedajo provokacijam, ki bodo gotovo še sledile, saj so zdaj še bolj na očeh javnosti, kot so bili doslej,« na koncu pa jih je pohvalil, »ker se naprej spoštujete dogovor in delate, saj je naš poglavitni cilj vendarle spodobno čista Ljubljana«. Predlagal je, naj sprejmejo ponujeno jim roko in potrdijo delegacijo, ki bi se šla »argumentirano pogovarjati na mestni izvršni svet.« Predlog, ki je medtem padel, naj bi to storila takoj, je propadel, ker predsednika niso mogli priklicati...

»Ne vem, ali se je že kdaj zgodilo, da bi se delavci tako borili za svojega direktorja, kot se naši,« je povedala Mirna Pamič, predsednica Zveze svobodnih sindikatov v Snagi, in dodala, da so po dolgih letih končno dobili na čelo takšnega moža, ki ga spoštujejo in mu zaupajo. In ker ga hoče nova oblast spodnesti še zato, ker je »rdeče barve« in ker je bil donedavnega predsednik sindikalnega sveta ljubljanske občine Center, da ne bodo odnehali...

»Kriminalna zgodba«

Tudi Boris Zorman, direktor podjetja Žale, je najprej v časopisu prebral, da ga je izvršni svet skupščine mesta Ljubljane razrešil opravljanja te dolžnosti, sklep o tem pa je prejel 13. tega meseca. »Sklep upravnega organa je bil brez obrazložitve in brez pravnega pouka, zato se bom obrnil na sodišče združenega dela z zahtevkom po varstvu pravic,« je pripovedoval. »Ne zanikam zakonske pravice IS SML, da postavlja in razrešuje direktorje javnih podjetij; trdim pa, da so bili v konkretnem primeru člani IS na osnovi nepreverjenih in zlonamernih laži in podtikanj zavedeni in so glasovali v zmoti. V Dnevniku je namreč pisalo, da sem razrešen zato, ker v zadnjih treh letih nisem nič storil za racionalizacijo in pocenitev pogrebnih storitev, da sem podpisoval pogodbe v škodo podjetja in da sem se okoriščal na račun privilegirane položaja, ki sem si ga ustvaril.« Zorman je prepričan, da je novi IS s prvo trditvijo presejal svoje pristojnosti, saj je na oblasti šele štiri mesece in lahko zato ocenjuje njegovo delo le za to obdobje. Druge »obtožbe« pa je zavrnil, češ da gre za klevete brez dokazov, izmislila pa si jih je klika, »ki brez izobrazbe in ustreznega znanja ter z odnosom do dela, po liniji najmanjšega odpora išče osebne koristi predvsem z zasedanjem vodilnih in vodstvenih delovnih mest.«

Ko je prišel novoimenovani direktor Franc Pristovšek na svoje novo delovno mesto, je ukazal Zormanu, naj čimprej »spoka« iz pisarne, s sabo domov pa naj odnese tudi dokumentacijo, češ da jo zazdaj

v službi še nimajo kam spraviti. Ali se je potem premislil on ali kdo drug, se ne ve; je pa dejstvo, da so 14. t. m. vlomili v njegovo stanovanje in mu ukradli vso službeno dokumentacijo! »Seveda sem takoj poklical policijo,« pripoveduje. »Policaji so mi povedali, da je bil vlom profesionalno izpeljan. Nikakor pa jim ni šlo v glavo, zakaj so lopovi vzeli samo »neke papirje«, vrednejših predmetov ali celo dragocenosti pa se še dotaknili niso!« Zorman je končal z mnenjem, da je nova vlada strašno absolutistična. Da ji gre zgolj za oblastnost na oblasti, stroko pa zanemara.

naše podjetje že kakšnih 15 let v nenehnih sporih z Lesarjem – enkrat na delovnem, drugič na strokovnem področju.

Da ne rečem, da med sodelavci velja za polovičarja,« pravi Lipič, ki je tudi iz časopisa izvedel, da je odstavljen; zakaj točno, pa je prebral v obrazložitvi. Mestna oblast mu očita, da je podpisal škodljivo pogodbo za nadaljevanje del centralne čistilne naprave (CCN), po kateri je še vedno »odprtih« okoli 2.470.000 dinarjev; da ni izpolnil zahtevanih ciljev v zvezi s pogodbo za razširjeno reprodukcijo za omrežje, temveč samo za CCN; da vodovod še vedno

zaupnikom in strokovnim delavcem še enkrat pretehta svojo odločitev, »saj nekorrektno obravnavanje dela delavcev VO-KA že grozi z motnjami pri delu in vodenju celotnega sistema oskrbe Mesta«. Med drugim so Janezu Lesarju prepovedali gibanje po objektih in gradbiščih podjetja brez predhodne najave, češ da s svojimi zahtevami do delavcev moti delo. Še več, zahtevali so njegovo razrešitev s funkcije sekretarja mestnega komiteja za komunalo, promet in zveze, IS SML pa so oporekali, da je tudi imenovanje Antona Kranjca za direktorja podjetja nepremišljeno

skovno konferenco, ki naj bi pojasnila ozadja njegovih odločitev. »Javni sektor je posebna oblika organiziranja služb, ki jih potrebuje mesto,« je novinarje najprej podučil njegov predsednik Marjan Vidmar. »V samem delovanju javnega sektorja poteka obraten proces od gospodarskega področja, kjer z vrnitvijo tržnega sistema opuščamo administrativni sistem. V javnem sektorju gre ravno za nasprotno smer – opustitev tržnega sistema in uveljavljanje monopola. Ker v monopolnem položaju pritiska tržnih zakonitosti ni, mora uprava neposredno prevzeti pretežni del funkcij upravno-operativne ravni, v celoti pa funkcije institucionalne ravni. Uprava teh funkcij nikoli ne more opravljati tako dobro, kot jih upravlja trg neposredno, zato se te vrste uprave vedno drži vsaj rahel pridih birokratske okornosti. Kar opravlja trg na področju povpraševanja (vpliv na potrebni obseg ponudbe in njene kakovosti), je na tem področju mogoče doseči samo tako, da porabniki svojo voljo neposredno diktirajo takim podjetjem prek organov upravljanja mesta, ki so od njih odvisni. To je smisel javnih podjetij in zato javnim podjetjem direktorje vedno postavlja mesto oziroma občina prek svojih organov upravljanja.«

Gospod Vidmar je nadaljeval, da je ob nastopu svojega mandata sklical vse direktorje javnih podjetij in jim ponudil sodelovanje po načelu: zaupanje za zaupanje. Omenjeni trije direktorji so to zaupanje zapravili: Drago Lipič je nadaljeval staro politiko izgradnje čistilne naprave, brez pooblastila mesta nadaljeval drugo fazo CCN, vrh vsega pa je zagovornik dvigovanja cen na račun velikih izgub vode v sistemu; Branko Omerzu je po odobritvi zvišanja cen odvoza smeti prek dogovorjenih osnov povečal osebne dohodke delavcem, zlasti administraciji, vrh vsega pa izrecni zahtevi IS navkljub ni posredoval podatkov o izplačilu plač; Boris Zorman je v podjetju Žale povzročil nevdružne razmere in sklepal pogodbe z izvajalci, ki svojih nalog niso opravili v skladu z zahtevno strokovnostjo in potrebnim znanjem. Vidmar je zanikal, da se je izvršni svet SML spraval nad »rdeči lobby«, saj je novi direktor Snage Matjaž Medved član ZKS-SDP, Tone Kranjc (Vodovod-Kanalizacija) in Franc Pristovšek (Žale) pa menda nista člana nobene stranke.

»Franc Pristovšek je na Žalah že prevzel posle, Borisa Zorman pa razporedil na mesto svetovalca,« je nadaljeval Vidmar. »Gospoda Lipič in Omerzu pa še nista dojela duha demokratičnosti, kar pomeni, da bi kot javna delavca morala poskrbeti za primopredajo poslov tako, kot zahteva pravni red. Zamenjava na javni funkciji je bolj vprašanje kulture. Oba sta uporabila manipulacije z delavci, ki v omenjenem procesu ne sodelujejo. In za to sta odgovorna...«

Pripravljeni na vojno

Da bo čiščenje tega Avgijevga hleva nad vse nevhvaležno opravilo, se je ves čas zavedal tudi mestni kadrovnik Pavel Kogej, ni pa pričakoval, da bo oblast naletela na tolikšen od-

»Življenje damo – direktorja ne damo!«, so na zboru delavcev Snage zaključevali svoje razprave domala vsi »nastopajoči«. Roke niso – razumljivo – dvignili le (v prvi vrsti z leve proti desni) direktor Branko Omerzu, njegov pomočnik za organizacijska vprašanja Iztok Zemljic in sekretar RO sindikata delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Miloš Mikolič.

Branko Omerzu (Snaga)

Boris Zorman (Žale)

Drago Lipič (VO-KA)

Zato po njegovem niti ni čudno, da je ljubljanska komunala tako na psu. »Zahtevajo pa celo protizakonite ukrepe. Ukazali so mi, naj pocenimo tam, kjer si želijo sorodniki umrlih – torej mimo veljavnih predpisov, svetovali pa so mi tudi, naj zmehčem ven vse Bosance, ki so se začasno vselili v nezasedene upravne prostore...« O svojem nasledniku pa je dejal, da ne izpolnjuje po statutu predpisanih pogojev za opravljanje teh del...

Manever zoper »rdeči lobby«

Drago Lipič, direktor javnega podjetja Vodovod-Kanalizacija, je že pred dnevom »D« vedel, da se mu majo stolčček, na katerem je sedel skoraj 11 let. Kolegi in znanci so mu namreč prišepetavali, da se bo direktor Janez Lesar najprej lotil njihove hiše, ker se je pač iz nje povzpela na položaj sekretarja mestnega sekretariata za komunalno gospodarstvo, promet in zveze. »Vrh vsega pa je

obratuje v »turških razmerah« (kot je izjavil sam na sestanku v zvezi s povišanjem cen); da sam vodi zboro, na katerih sprejemajo statute reorganiziranega podjetja, in da ta reorganizacija poteka tako, da je 170 delavcev iz komunalne operative še vedno brez pravega dela; da bo letos dopolnil 63 let, s tem pa vse pogoje za starostno upokojitev. »Iz navedenega sledi, da v zvezi z zaupanim delom g. Lipič ni dosegel pričakovanih uspehov, kar neugodno vpliva na opravljanje poslovske funkcije, poslovne rezultate in odnose v podjetju. Z odklanjem sklepanja pogodb oziroma sklepanjem škodljivih pogodb pa lahko povzroči podjetju nepopravljivo škodo,« je dobesedno zapisano v obrazložitvi.

Drago Lipič je na izredni seji delavskega sveta podjetja Vodovod-Kanalizacija seveda argumentirano zavrnil vse očitke. Zato so njegovi člani sklenili, naj izvršni svet skupaj s predsednikom njihovega delavskega sveta, sindikalnim

dejanje.

Na sestanku pa je bilo slišati tudi več vprašanj, na katera pa si sami niso mogli odgovoriti. »Prosimo predstavnika IS SML, naj odgovori, kako bi se počutil, ko bi ob državnem odlikovanju za dobro delo, ki ga bo ob stoletnici ljubljanskega vodovoda g. Lipič dobil, dobil tudi delovno knjižico,« je že bilo eno takšnih. »No, jaz nisem gospod, še vedno sem tovariš,« se zasmije Lipič. »Sem pa trdno prepričan, da gre v teh primerih za manever, ki naj bi »rdeči lobby« izrinil s stolčkov. Neuspel poskus zamenjave direktorjev v republiko se je zdaj prenesel na občino, kjer naj bi nove oblasti dosegle odločilen preboj. Začeli so v javnih podjetjih. In če jim bo tu »ratalo«, bo to nekakšen vzorec tudi za druge, ki jih imajo na piki...«

Zaupanje za zaupanje

Takšna in podobna razmišljanja so v javnosti zbudila številna ugibanja, zato je izvršni svet v sredo sklical ti-

»Red mora biti!«, trdijo predstavniki nove ljubljanske oblasti (z desne proti levi): Dimitrij Kovačič, Pavel Kogej, Marjan Vidmar in Janez Lesar. (Vse slike: Sašo Bernardi)

por v nekaterih okoljih. »Vedeli smo, da z ukrepi racionalizacije poslovanja pri meščanih, ki jim navezadnje služimo, ne bomo naleteli na vik in krik; v podjetjih pač, saj se delavci zavedajo, da jih je preveč in da v relativno kratkem delavniku zaslužijo lepe denarce.« je povedal Kogej.

O (ne)kulturnem vedenju Omerzuja, ki so ga tistega petka pred štirinajstimi dnevi delavci Snage nagnali iz firme, pa je dodal tole:

»Omerzu je Medvedu nastavlil past. Povabil ga je na pogovor, delavcem pa še pred tem povedal, da bo Medved prišel prevzemati direktorske

I Z J A V A

Nad izjavo gospoda Marjana Vidmarja, predsednika Izvršnega sveta Skupščine mesta Ljubljane, na včerajšnji tiskovni konferenci, da je Izvršni svet pripravljen na "totalno vojno" in da ima alternativo v "milici, vojski in kmetih", smo zaprepadeni, ogorčeni in zaskrbljeni. Delavci javnega podjetja Snaga nikoli nismo želeli imeti vojne, želeli pa smo, da se tudi mnenje nas delavcev upošteva in da se nam da možnost za argumentirane razgovore. Sprašujemo se, kaj pomeni grožnja s "totalno vojno", kaj pomeni grožnja z "milico in vojsko" in kakšne posledice utegne ta grožnja imeti.

DELAVCI JAVNEGA PODJETJA SNAGA NIKOLI NISMO GROZILI S ŠTRAJKOM, temveč smo ob opravljanju svojega dela želeli skupaj z odgovornimi v Mestu razreševati nastalo situacijo. Bojimo se, da lahko take neprimljene izjave, ki je direktna grožnja, izzove revolt širšega obsega, za katerega ne moremo in ne bomo mogli nositi odgovornosti.

Pričakujemo, da bo Skupščina mesta Ljubljane na današnji seji, zaradi takšnih groženj, gospoda Marjana Vidmarja razrešila dolžnosti predsednika Izvršnega sveta Skupščine mesta Ljubljane.

Ljubljana, 20/9-1990

DELAVCI JAVNEGA PODJETJA SNAGA p.o., LJUBLJANA

posle. Ali je to kultura, vredna nekega sociologa?« Vidmar je nadaljeval, da bo v četrtek zjutraj sprejel delegacijo Snage – »vendar ne 13-članske, kot so se zmenili na zboru, temveč samo petčlanske« – in da bo Omerzuju izročil odločbo o razrešitvi. Na vprašanje, kaj bo, če se bodo delavci odločili »umreti za svojega direktorja«, pa je odvrnil, da imajo za tak primer izdelani več variant – od policijskih do kmečkih. »Na vojno smo popolnoma pripravljeni!« Povedal je tudi, da je slišal, da so vlomili v Zormanovo stanovanje in da so z grožnjami skušali priti tudi do Omerzujeve pisarne. Kdo in po čigavem naročilu, ni znal odgovoriti, da pa je naročil pristojnim službam, naj primer raziščejo. O odstavitvi Janeza Lesarja pa da ne razmišlja, čeprav se tudi z njim često prepira...

Takšna je torej najnovejša ljubljanska komunalna štorija. Ali se bo končala s »happy-endom« ali ne, pa bo treba najbrž še malo počakati...

Damjan Križnik

PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje: Delavci v podjetju v ustanavljanju so v delovnem razmerju za določen čas. Po preteku časa, za katerega so imeli sklenjeno delovno razmerje, delavcem niso podaljšali delovnega razmerja za določen čas, vendar že več mesecev nadaljujejo delo. Kakšen je pravni položaj teh delavcev?

Odgovor: V času od vpisa organizacije v sodni register do konstituiranja organov upravljanja odloča o sklenitvi in prenehanju delovnega razmerja ter o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev organ, ki opravlja poslovodno funkcijo, če ni s kolektivno pogodbo drugače določeno (2. člen Zakona o delovnih razmerjih, Ur. l. RS št. 14/90).

Na osnovi določila 2. odstavka 17. člena Zakona o delovnih razmerjih delovno razmerje za določen čas preneha s potekom časa, predvidenega za izvršitev dela, s pretekom določenega časa ali z dnem, ko se vrne odsotni delavec. Delavci, ki po preteku časa, za katerega so sklenili delovno razmerje za določen čas, nadaljujejo delo, s pravnega vidika niso v delovnem razmerju. Osebo, ki opravlja poslovodno funkcijo, je treba opozoriti, da glede na potrebe delovnega procesa sklene z delavci pogodbe o zaposlitvi za določen čas.

Ana Križanič, dipl. iur.

svoje nestrinjanje s celotnim položajem slovenskega gospodarstva in predvsem položajem delavca, ki je čedalje bolj kritičen. Zato so obsodili vse poskuse odtujevanja družbene lastnine v roke zasebnikov pod tržno ceno, še posebej ostro pa so napadli zakon o plačah, ki predvideva prodajo del. ic podjetja delavcem. Po besedah Rastka Ploha, predsednika Neodvisnih sindikatov Slovenije, je nesramno in tudi sramotno ponujati delavcu v nakup nekaj, kar je tako ali tako njegovo, saj je bilo z njegovim denarjem tudi zgrajeno v večini podjetij. Tako bi bilo vse minulo delo enostavno zbrisano in neveljavno, delavcu pa lahko ostane le še grenak spomin na svojo hitro pozabljeno zgodovinsko vlogo pri nastanku te družbe.

Robert Pekelj

Napovedane izgube razburile duhove v mariborski Hidromontaži

Izjemne nagrade za velike izgube

Polletne razčlenitve uspešnosti poslovanja so v mnogih podjetjih odprle nove rane in še bolj poglobile nasprotja med direktorji ter delavci. Direktorji, ki naj bi nosili odgovornost za slabo poslovanje (krivi so seveda vedno drugi!), govorijo o težkih gospodarskih razmerah in o nevhvaležnih delavcih, ki tega ne razumejo. Delavci, ki pa slabo poslovanje še najbolj občutijo ob plačilnem dnevu, iščejo krivce za to, da ni dela, predvsem pa ni denarja za njihovo zaslužno plačilo. V podobnem položaju so se znašli delavci in vodstvo podjetja Hidromontaža iz Maribora, ki deli usodo z drugimi slovenskimi gradbenimi podjetji.

Višje sile krive za izgube

Mnogi že vedo, da je politika zelo nezanesljiva stvar in da se ni varno zanašati nanjo. Tega pa, žal, v Hidromontaži niso vedeli, saj so jim samo

v tem letu zaradi višjih političnih interesov propadli najmanj štirje zelo donosni posli, ki bi zagotovili dovolj dela in denarja za nekaj let. Tako usmerjenost na tako imenovane »rizične« države (kamor zagotovo sodijo Irak, Sovjetska zveza in nekdanja vzhodna Nemčija) letos ni obrodila prav nobenih sadov. To pa je po besedah generalnega direktorja Hidromontaže Jožeta Florjančiča tudi glavni razlog za izgubo 4,8 milijona dolarjev v prvem polletju. Ob tem, zakaj se je podjetje usmerilo samo na to tržišče in kdo je kriv za luknje v proizvodnem načrtu, ni bilo prav nič povedanega. Za krivca so zopet razglasili Anteja Markovića in njegovo tečajno politiko, ki se ji po devetmesečnem uveljavljanju naši direktorji še vedno niso uspeli prilagoditi. Kot kaže, se ji tudi ne nameravajo prilagajati, saj jim zelo prav pride kot izgovor za svoj neuspeh.

Vzroki za nezadovoljstvo delavcev

O položaju podjetja in o odgovornosti vodstva za to so govorili tudi na drugi skupščini podružnice Neodvisnih sindikatov Slovenije v Hidromontaži, ki je bila 19. septembra.

Neodvisni sindikati imajo v Hidromontaži 500 članov (za primerjavo naj povem, da jih imajo Svobodni sindikati 1490) med skupno 2500 zaposlenimi. Čeprav je imela skupščina veliko točk dnevnega reda, pa je največ pozornosti zbudila razprava o predsanacijskem programu. Sindikat je ponujeni program zavrnil in ga tudi zelo kritično ocenil. Tako mu očitajo, da ne vsebuje dolgoročne rešitve in analiz obstoječega položaja, da je premalo natančen pri neposrednem določanju nalog in predvsem ne določa, kdo bo odgovoren, če ne uspe. Do zdaj je namreč vse te račune

Podružnica Neodvisnih sindikatov Slovenije v mariborski Hidromontaži ima 500 članov. Čeprav uradno obstajajo že od aprila, še vedno nimajo izvoljenih vseh članov predsedstva, saj so na skupščini zbrali predloge za člane predsedstva. Poleg tega se je skupščina udeležilo približno 50 ljudi (z gosti vred), kar predstavlja le slabo desetino vseh članov. Zato je vprašanje, ali so sklepi sploh veljavni, saj navzoči nikakor niso predstavljali večine članov v Hidromontaži. Na to je opozoril tudi predstavnik Svobodnih sindikatov, ki pa je pozdravil njihovo pobudo in zaželel, da bi sindikati med seboj bolj sodelovali.

Osnovno načelo, ki se ga bodo morali držati tudi Neodvisni sindikati, če bodo hoteli imeti vpliv na dogodke v podjetju, pa je upoštevanje pravil medsebojnih odnosov in temu bodo morali prilagajati svoj način delovanja. Prva priložnost za to je bila že sprejemanje predsanacijskega programa, ko bi lahko (tako kot so to naredili Svobodni sindikati) dali pisne pripombe na predlog vodstva, a tega niso naredili. Sedaj, ko je delavski svet ta program že sprejel, pa so očitki, čeprav verjetno utemeljeni, žal prepozni.

plačeval delavec!

Še bolj pa se je kri razvnela, ko so govorili o raznih denarnih nagradah, ki naj bi jih vodstvo določilo predvsem zase. Tako naj bi direktor avgusta dobil poleg svoje redne plače tudi posebno nagrado za izjemne dosežke. Merila, po katerih lahko nekateri dobijo to nagrado, niso znana. Je pa ironično, da direktor podjetja, ki še nikoli doslej ni imelo takšne izgube, dobi 6.000 din nagrade za »izjemne dosežke« v svojem podjetju. Te nagrade bi bile upravičene, če bi s temi izjemnimi dosežki lahko povečali proizvodnjo in tako koristili vsem zaposlenim. Žal pa je tudi pri Hidromontaži ta nagrada le eden izmed nači-

nov za povečanje osebnih dohodkov. To pa je sindikat v časih, ko marsikdo komajda zasluži za obstoj, zbadlo v oči in kmalu za tem so postavili tudi vprašanje, ali je to vodstvo sposobno izpeljati podjetje iz krize. Odgovor na to jim je delno dal sam generalni direktor, ki naj bi se, kot je dejal, prav kmalu predčasno upokojil. Verjetno pa bo sindikat vztrajal pri ugotavljanju njegove odgovornosti za nastali položaj.

Prodaja delnic – prava sramota!

Na skupščini so predstavniki Neodvisnih sindikatov Slovenije (Ptuj) izrazili tudi

Pred izidom

Tone Peršak

Nova knjižica iz zbirke Aktualne teme

SLOVENSKI USTAVNI MNOGOBOJ

Slovenski pisatelj, poslanec in podpredsednik družbenopolitičnega zbora skupščine republike Slovenije objavlja svoja razmišljanja, objavljene članke in ocene o smiselnosti samo slovenske ustave kot ustave suverene in samostojne države.

Cena: 70 dinarjev

Naročila pošljite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4
telefon 321-255, 310-033

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____ izvodov

knjižice Toneta Peršak **Slovenski ustavni mnogoboj.** Naročeno pošljite

na naslov _____

Ulica, poštna št., kraj _____

Naročeno dne: _____ Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Žig

Podpis naročnika

O kolektivni pogodbi v nekaterih podjetjih postojnske občine

Za nekatere ne bo težav

Splošna kolektivna pogodba je podpisana in uzakonjena. Na vrsti so torej panožne in pa seveda tiste, končne, prave, ki se jih bodo držali v podjetjih in ki naj bi bile rezultat vseh pogajanj, prerakanj, obtoževanj, upanj in razočaranj.

Napotili smo se v nekatera podjetja postojnske občine, da bi od sindikalnih predstavnikov izvedeli, kako se nanje pripravljajo, kakšne težave imajo pri tem in kakšne so sploh možnosti, da jih uresničijo.

Žal bo ta podoba dokaj enostranska, saj nekateri predstavniki, kljub dogovoru, niso bili pripravljeni odgovarjati in so se čez noč odločili za dopust. Najbrž so po premisleku ugotovili, da o pripravah na kolektivno pogodbo nimajo kaj povedati, ker pač niso še nič naredili. Vprašanje, zakaj ne, pa je za tistega, ki je funkcijo sindikalnega aktivista sprejel, seveda zelo neprijetno.

V Livu so se načelno že dogovorili

Da v njihovem podjetju ne bo težav, je prepričan predsednik sindikata Borut Tušar.

»Že konec avgusta je naš delavski svet sprejel sklep, da v celoti sprejema splošno kolektivno pogodbo. Prav tako tudi panožno, ko bo podpisana. Ker pa ravno v tem času pripravljamo nov pravilnik o sistemizaciji delovnih mest in o nagrajevanju, smo se na delavskem svetu dogovorili, da bomo v našo pogodbo vnesli tisto, kar bo za delavce bolj ugodno.

S strani vodstva ni bilo nikakršnih nasprotovanj, čeprav bo to pomenilo, da se bo v naslednjih treh mesecih morala masa za osebne dohodke povečati za 20 do 30 odstotkov.

Zvezni zakon o plačah? Le zakaj bi se ga morali držati samo v Sloveniji, ko pa vemo, da se ga drugod ne.

Moram povedati, da so delavci s podpisom splošne kolektivne pogodbe zadovoljni, kljub temu, da so se pogajanja zelo vlekla. So pa tudi razočar-

rani nad velikim odstopanjem podpisane pogodbe od tistega, kar je bilo napisano in obljubljeno v osnutku. Marsikje ugotavljajo bistvene razlike. Predvsem gre za osnovo OD, ki se je iz obljubljenih 600 DEM znižala kar na 440. Potem pa je tu še delovni čas, letni dopusti, regres in še marsikaj. Premalo ali nič ni zapisanega o varstvu delavcev pred odpuščanjem.

Pri uveljavljanju pogodbe

Borut Tušar

bomo imeli prav gotovo nekaj težav pri razporejanju delavcev v posamezne kategorije. Kolektivna pogodba predvideva le osem kategorij, mi pa jih imamo 36. Če v panožni pogodbi ne bo drugače, se bomo morali sami odločiti za vmesne razrede.

Na splošno pa pri nas prevladuje mnenje, da gospodarska zbornica ni pravi partner za podpis kolektivne pogodbe. V sedanjem položaju, ko nimamo lastnika, bi po našem mnenju morala biti to vlada.

Kot je povedal Borut Tušar, imajo v Livu približno tisoč zaposlenih. Njihov povprečni osebni dohodek je 5.000 dinarjev. Tudi najnižji že dosega najnižjega iz kolektivne pogodbe. S tem pa ni rečeno, da se pri njih ne bodo zavzemali za še boljše.

godbe nismo dobili. Šele na osebno zahtevo so nam ga poslali. No, mimogrede, tudi o napovedani stavki nismo dobili od našega RO nikakršnih navodil.

Naj se še enkrat povrnem k plačam, ki, kot ste lahko ugotovili, niso med najslabšimi. Naši delavci, posebno tisti z nižjimi osebnimi dohodki, pa vseeno niso zadovoljni. Vsote, ki sem jih maloprej povedala, so nekakšne bruto plače, po zakonu o plačah dobimo 20 odstotkov od tega v obveznicah. To pa daje malo drugačno sliko o naših plačah. Res se nam te obveznice še kar dobro obrestujejo, vendar je to ta hip še vedno golob na strehi.

Boža Križman je še povedala, da je v njihovem podjetju 286 delavcev članov Svobodnega sindikata, kar pomeni dobrih 80 odstotkov. Preostali so bolj ali manj sezonski, ki pa se v sindikat ne vključujejo.

Z vodstvom kar uspešno sodelujejo, kar pomeni, da svoje osnovne zahteve tudi uresničujejo. Res je sicer, da med sezono ni veliko časa za nekatere tradicionalne dejavnosti sindikata, kot so izleti, poceni nakupi, šport... Ne zanemarijajo pa socialnega dela, saj so ustanovili poseben sklad, kamor dajejo deset odstotkov sredstev, ki jim ostanejo od članarine. Namenjen pa je socialnim problemom, ki včasih zadenejo kakega njihovega delavca.

Najprej sindikat, potem šele razprava o kolektivni pogodbi

Boža Križman

O delu sindikata pa je dejal, da je sodelovanje z vodstvom korektno. Le direktor si v podjetju želi enoten sindikat. V Livu imajo namreč Svobodni sindikati 60 odstotkov članov, ena desetina je tomšičevcev, preostali pa se še niso vključili nikamor. Čeprav, tako meni Tušar, interesi delavcev niso glavna skrb Tomšičevega sindikata, vseeno nekako sodelujejo. Razmišljajo celo o koordinacijskem odboru, ki bi pri vodstvu zastopal stališča, ki so skupna obema sindikatoma.

V pivskem Javorju imajo sindikat in ga nimajo. Članarino plačujejo, ki pa ostaja v firmi. Nimajo pa še vodstva. Prav sedaj iščejo in zbirajo zapornika, ki se bo lahko v imenu delavcev pogajal z vodstvom. Niso se sicer še odločili, v kateri sindikat se bodo vključili, vse pa menda kaže, da v Svobodne sindikate. Zakaj z odločitvami zamujajo, je težko reči. Nekaj pa je gotovo prispevala nekajkratna reorganizacija podjetja, ki pa še ni dokončna. Nekaj pa menda vpliva tudi nerazpoloženje nekaterih do republiškega sindikalnega vodstva.

Svobodni sindikati v Slovenskih Konjicah opozarjajo

Strah pred socialnimi nemiri

V Slovenskih Konjicah se tako kot povsod drugod ubadajo z mnogimi težavami, seveda pa je trenutno še najtežje gospodarstvu, ki se nikakor ne more rešiti nelikvidnosti. To pa tudi pomeni, da je čedalje več dela za sindikat, saj je položaj delavcev iz dneva v dan slabši. Kolektivna pogodba, ki je sedaj v veljavi, naj bi vsaj malo izboljšala njihov položaj, je pa že sedaj vprašanje, koliko podjetij se je bo sposobno držati. Stališče sindikata je pojasnila občinska sekretarka zveze svobodnih sindikatov Slovenije v Slovenskih Konjicah Milica Dabanovič.

Presežki in nizke plače

»V občini se ubadamo z mnogimi težavami. Še najtežje bo odpraviti presežek delavcev, ki se že pojavlja, in povečati osebne dohodke, saj občinsko povprečje zaostaja kar 15 odstotkov za republiškim!« Tudi do sedaj ugotovljeni presežek delavcev, ki znaša že dobro desetino vseh zaposlenih, pomeni za industrijsko tako majhen kraj skoraj nerešljivo vprašanje. Denarja še za te zaposlene ni dovolj, kaj šele za nove naložbe, ki bi omogočale odprtje novih delovnih mest. Poleg tega vsako leto precej mladih konča šolanje, žal pa so že sedaj brez perspektive za zaposlitev v svojem kraju.

Seveda je tu še nerešeno stanovanjsko vprašanje, predrago otroško varstvo in solska prehrana, zato je nezadovoljstvo delavcev čedalje

večje. Ti poskušajo svoje težave reševati prek sindikata, ki pa je v večini primerih tudi nemočen. »Kljub temu nam je letos uspelo vsaj to, da so se cene stanarin in komunalnih storitev dvignile za manj, kot pa je bilo prvotno predlagano, in tudi mesec dni kasneje kot drugod. Delavcem poskušamo pomagati tudi tako, da smo jim sedaj omogočili cenejši nakup živil in drugih izdelkov v nekaterih trgovinah.«

Kako uveljavljati kolektivno pogodbo

V podjetjih, med katerimi je najmočnejše zastopana kovinska in elektroindustrija (Unior Zreče, Kostroj, itd), med zaposlenih 8000 ljudi, med njimi je 5156 članov Svobodnih sindikatov. Žal pa bo morala večina podjetij zaradi nelikvidnosti uveljavljati tisti dodatek v kolektivni pogodbi, ki dovoljuje tudi do 20 odstotkov nižje izhodišče za osebne dohodke. To vsekakor ne bo razveselilo delavcev, saj si mnogi obetajo boljše življenje z uveljavljanjem kolektivne pogodbe. Morda bi moral svoj delež pristaviti tudi izvršni svet občine in pripraviti socialni ter gospodarski program, saj tako velikega bremena podjetja in sindikat ne bosta mogla prenesti. Zato je upravičena bojazen Milice Dabanovič: »Bojim se, da se bodo kmalu pojavili socialni nemiri in spontane stavke, če ne bomo prav kmalu ukrepali. Da do tega še ni prišlo, pa je razlog v tem, da se ljudje še

vedno bojijo za svoje delovno mesto.« Samo ugibamo lahko, kaj bo potem, ko tudi tega ne

bo več in delavec ne bo imel več kaj izgubiti.

Robert Pekelj

Slaba povezava z republiškim odborom

»Čakamo na podpis panožne kolektivne pogodbe,« je povedala predsednica sindikata podjetja HOT (Hoteli, turizem Postojna) Boža Križman. »O osnutku smo se kar precej pogovarjali, tudi z vodstvom. V glavnem smo zadovoljni, saj prinaša veliko novosti v prid delavcem, ki jih sedaj nismo imeli. Za tistih 600 DEM pa smo že na začetku vedeli, da jih ne bomo dosegli. Določenih 440 DEM, kolikor jih določa podpisana pogodba, za nas ne bo problem, saj jih že sedaj presežemo. No, razen nekaterih izjem. Julija smo imeli povprečni osebni dohodek, če vzamemo samo osnovo, 5.833 dinarjev, če pa upoštevamo še dodatke (delovna doba, nadure, itd.), je bila 6.767 dinarjev.

Na osnutek panožne pogodbe pa imamo tudi nekaj pripomb, ki smo jih tudi napisali. Kar precej poklicev, ki jih imamo pri nas, ni zajetih v pogodbi. Kaže, da so jo sestavljali delavci iz zdraviliškega turizma.

O osnutku pogodbe smo se pogovarjali tudi z vodstvom. Direktor nam je obljubil, da jo bomo pri nas v celoti uveljavljali, če ne celo več. Vse sporne stvari pa bomo urejali skupaj.

Nekaj pa moram povedati, kar je tudi v zvezi s panožno pogodbo. Povezava z republiškim odborom naše panoge je zelo slaba. Imamo delegata, ki že nekaj časa ni dobil nobene vabila. Tudi osnutka po-

Ker torej med sindikalisti nismo našli primerne sodelovnika, smo o pripravah na kolektivno pogodbo povprašali vodstvo podjetja.

Predsednik kolektivnega poslovodnega organa Marjan Tiselj in član KPO Stojan Košar sta povedala:

»V oktobru bomo v našem podjetju podpisali kolektivno pogodbo in to na podlagi splošne pogodbe. Imamo skupino strokovnjakov, ki morajo do 15. septembra pripraviti osnutek. Čakamo sicer tudi na predlog panožnega sindikata pa tudi na predlog združenja lesarjev. Vse nam pa gre nekam prepočasi. Mi vsi, še posebej v vodstvu, pa bi radi, da bi se tudi pri nas postavili odnosi, ki so normalni za ves svet.«

Lesna industrija Javor Pivka je 1.500-članski kolektiv, ki je že sedaj mešana firma. Približno tretjina delavcev se je namreč prostovoljno odločila in vsak od njih je že vložil 1.000 do 5.000 DEM v podjetje. Preseñljivo velik odziv. Kot pravijo, pa je to šele začetek.

No, kljub krizi panoge so oni še vedno nekako nad vodo, kar kažejo tudi še kar zadovoljivi osebni dohodki, ki so v povprečju 5.000 dinarjev.

Še to sta povedala vodilna delavca, da načrtujejo v Javorju zaposlitev profesionalnega sindikalnega delavca. Plačevalo ga bo podjetje, vendar posredno, tako da bodo dogovorjeno vsoto nakazovali sindikatu.

Andrej Agnič

Kolektivna pogodba za družbene dejavnosti utegne ogroziti že izoblikovane zahteve na posameznih področjih

Ali bodo v družbenih dejavnostih spet ostali na cedilu

Na začetku tega meseca je na nekaterih zavodih in ustanovah po Sloveniji, pa tudi v sindikatih družbenih dejavnosti, začelo krožiti delovna različica kolektivne pogodbe za družbene dejavnosti v Republiki Sloveniji, ki so jo povsod z zanimanjem pričakovali. Prvi komentariji – tudi v sredstvih obveščanja – so kolektivno pogodbo pozdravljali, saj naj bi po daljšem obdobju odpravila nepriljubljeno obvezno zaostajanje dohodkov v družbenih dejavnostih za gospodarstvom.

Hitro se je izkazalo, da je bilo veselje – vsaj za zdaj – prezgodnje. Pozornemu bralcu gradiva je bilo hitro jasno, da gre za prvo delovno gradivo, ki pomeni v bistvu kompilacijo oziroma povzetek zakonskih določil za to področje in nekaterih že pripravljenih kolektivnih pogodb za posamezne družbene dejavnosti. V gradivu upoštevajo pripravljene kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti; za srednje šole; za osnovne šole, za vzgojnovarstvene organizacije; za višje in visoke šole; za dejavnost zdravstva in socialnega varstva.

Tudi republiški sekretariat za delo je s posebnim opozorilom v časopisju kmalu obvestil morebitne prejemnike gradiva »Kolektivna pogodba za družbene dejavnosti v Republiki Sloveniji«, da je bilo besedilo zaradi nesporazuma in pomanjkljivih informacij posredovano v nekatera okolja. Opozarja, da gradivo ni uradno in s strani pristojnih resorjev izvršnega sveta, strokovno usklajeno besedilo za razpavo. Gre za delovno gradivo za sejo dveh delovnih skupin, ustanovljenih za pravo tovrstne pogodbe pri republiškem sekretariatu za delo. Gradivo je nastalo po dogovoru na začetku dela dveh skupin, za osnovo pa ima pozitivno zakonodajo in do sedaj nastale zasnove pogodb po posameznih dejavnostih.

Ko smo se za podrobnosti obrnili na republiški sekretariat za delo, smo izvedeli, da bodo gradivo na delovnih skupinah obravnavali še ta teden. Za delo pri pripravi pogodbe na sekretariatu skrbi Irena Bečan, njena sodelavka pa nam je povedala, da načrtujejo že v naslednjih dneh tudi pogovor o kolektivni pogodbi s sindikati. S katerimi, ni natančno vedela, menda z »Ravnikiarjevimi«.

Ko smo po domu sindikatov poizvedovali, ali kdo kaj ve o napovedanem sestanku s predstavniki sekretariata za delo, smo ugotovili, da v nobenem od sindikatov dejavnosti o tem ne vedo ničesar. Šele na koncu se je izkazalo, da nekakšen sestanek vendar bo. Namenjen naj bi bil predvsem pogovorom o reprezentativnosti sindikatov, bodo pa govorili tudi o kolektivni pogodbi za družbene dejavnosti, čeprav predstavniki sindikatov dejavnosti na pogovoru ne bodo sodelovali.

Poizvedovanje pa je opozorilo na druge razsežnosti problema. Praktično v vseh sindikatih dejavnosti – tam, kjer so že razvili sodelovanje s preostalimi samostojnimi sindikati pa tudi v teh sindikatih – prevladuje mnenje, da je pripravljane kolektivne pogodbe za družbene dejavnosti jalovo delo oziroma bi ta kolektivna pogodba utegnila ogroziti že izoblikovane zahteve v posameznih družbenih dejavnostih.

Za kaj gre? Spomladi, ko je bila večina stvari v zvezi s kolektivnimi pogodbami v zraku, se je izkazalo, naj bi

kolektivno pogodbo podpisali samo za gospodarstvo. Zaradi mačehovskega odnosa, ki so ga družbene dejavnosti doživljale dolga leta, so se zbal, da bodo spet ostale na cedilu in so menili, da jim ugodnejši položaj lahko zagotovi samo kolektivna pogodba za vse področje s tako osvojenim vzdevkom »družbena poraba«. Tako so tudi na kongresu zveze svobodnih sindikatov Slovenije zahtevali pravo kolektivne pogodbe za družbene dejavnosti.

Toda v naslednjih mesecih so se sindikati dejavnosti znotraj Zveze svobodnih sindikatov (eden tudi zunanji) lotili priprave svojih kolektivnih pogodb za ožja področja. Tako so v sindikatu delavcev v vzgoji in izobraževanju (samostojnemu) pripravili kolektivne pogodbe za vzgojnovarstveno dejavnost, osnovne šole, srednje šole, zavode za usposabljanje ter tarifni del za raziskovalne organizacije. Tudi v sindikatu delavcev v kulturi so pripravili svojo

kolektivno pogodbo, enako tudi v sindikatu delavcev v zdravstvu in socialnem skrbstvu. Ta področja sicer spadajo pod enoten pojem družbenih dejavnosti, vendar so njihove značilnosti tako različne, da bi bil zanje primeren morebiti le splošni del kolektivne pogodbe – ta pa bi bil lahko skoraj enak kot v pogodbi za gospodarstvo. Največja bolezen v posameznih sindikatih dejavnosti namreč je, da bi jih enotna, skupna kolektivna pogodba za družbene dejavnosti lahko pustila na cedilu, saj bi uveljavila minimume, ki za nikogar ne bi bili sprejemljivi. Obenem se bojijo, da bi bila kolektivna pogodba izgovor, da ožjih, panoižnih pogodb sploh ne bi podpisovali.

Sicer pa si oglejmo, kaj so nam s tem v zvezi povedali predstavniki posameznih sindikatov:

Vlado Tkalec, sekretar sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti: O kolektivni pogodbi smo se pogovarjali skupaj s predstavniki neodvisnega sindikata delavcev v vzgoji in izobraževanju in moram reči, da tudi oni soglašajo z našim mnenjem. Tisto besedilo kolektivne pogodbe, ki smo ga dobili, s splošno opredeljenimi praviciami iz delovnega razmerja ne

pomeni nič. Smo za to, da te stvari ureja zakon za družbene dejavnosti. Tarifni del kolektivne pogodbe pa pomeni znižanje na najnižjo raven, zato za nas ni sprejemljiv.

Tako v obeh šolskih sindikatih mislimo, da take kolektivne pogodbe ne potrebujemo. Sedaj smo toliko bolj prepričani, da je prav, da smo se samostojno lotili kolektivnih pogodb za področja naše dejavnosti. Tako smo pravzaprav izdelali katalog naših zahtev. Glede skupne kolektivne pogodbe pa tole: že na našem področju vrta ne moremo primerjati z raziskovalnim zavodom, če pa potem primerjamo z zdravstvom, ki ima povsem svojo specifiko, vemo da tega ni mogoče urediti z eno pogodbo. Mi smo svoje predloge kolektivnih pogodb pripravili in želimo sodelovati z oblastjo, hočemo biti pravi partner, ki bo imel pri zagotavljanju pravic delavcem pravo pogajalsko funkcijo.

Nevenka Lekše, sekretarka sindikata delavcev zdravstva in socialnega skrbstva, je povedala, da so ob napovedanih stavki dobili pisno zagotovilo vlade, da je kolektivna pogodba za družbene dejavnosti že v razpravi, zato jih preseče, da sedaj v sekretariatu za delo pravijo, da to ni res.

Sicer pa je povedala, da so se na skupnem sestanku njihovega sindikata s predstavniki samostojnih sindikatov na področju zdravstva – teh pa je kar nekaj – dogovorili za skupen nastop v razpravah o splošni kolektivni pogodbi in zaključku javne razprave o kolektivni pogodbi za zdravstvo. Ta je namreč že od 31. julija v javni razpravi. O tej pogodbi bodo 27. septembra sklenili prvi krog razprave, nato pa nameravajo začeti o njej pogajanja z vlado. Glede na obstoj precejšnjega števila sindikatov na tem področju so se dogovorili za ustanovitev skupnega usklajevalnega telesa, v katerem bodo poskušali priti do konsenza o vseh bistvenih vprašanjih. Sodijo, da bo to še posebej pomembno, ko bo potreben skupen nastop v pogajanjih z vlado. O kolektivni pogodbi za družbene dejavnosti so že oblikovali skupno mnenje, da je ne potrebujejo, saj so si posamezne družbene dejavnosti glede pogojev, cene dela ipd. preveč različne. Trdijo, da je bil kongresni sklep o tem sprejet v nekakšni evforiji. Sami želijo čimprej podpisati svojo kolektivno pogodbo, saj se zavedajo, da je delo vedno manj zavarovano in da v njihovi dejavnosti se zdalec niso dosegli realne cene svojega dela.

Sekretar sindikata delavcev v kulturi Dušan Zupanc pa je povedal, da bi bila splošna kolektivna pogodba za družbene dejavnosti lahko celo dobra. Žal pa je zelo pozna, saj se izteka rok, ki ga je postavil zakon o delovnih razmerjih, Ta pravi, da morajo biti do 24. oktobra sprejete kolektivne pogodbe, sicer veljajo splošni akti podjetij. Ti pa še zdalec niso usklajeni z zakonom o delovnih razmerjih, zato bo nastal kaj čuden položaj. Seveda pa se zastavlja vprašanje, zakaj sedaj splošna pogodba za družbene dejavnosti, če vemo, da so izdelane že tri kolektivne pogodbe za področje vzgoje in izobraževanja, ena za zdravstvo in ena za kulturo. Besedilo pogodbe za družbene dejavnosti v splošnem smislu ne more biti drugačno od pogodb za gospodarstvo, le parcialne pogodbe pa lahko določijo tisto, kar je specifično za posamezne družbene dejavnosti. Tako imata na primer zdravstvo in kultura mnogo manj skupnega kot denimo gradbeništvo in strojna industrija. Zupanc pravi, da pričakuje, da bo kolektivna pogodba vendarle takoj podpisana, zlasti zato, ker sta prejšnja in sedanja vlada obljubljali, da bosta uredili razmere v družbenih dejavnostih. Pred nami je novo proračunsko leto in v splošni pogodbi za gospodarstvo so sprejeti večji zneski, kot jih ta hip nakazujejo kulturi. Če se v družbenih dejavnostih ne bodo dogovorili za ugodnejše zneske, bo to povzročilo neželjene posledice že vse prihodnje leto. Glede tarifnega dela pa v sindikatu kulture pravijo, da lahko sprejmejo nižji dohodek za družbene dejavnosti, vsega preostalega pa ne, če že prisegamo na evropske sosežke.

Igor Žitnik

Svetovni slovenski kongres

LETO 1991 BO, ČE BO ŠLO VSE PO ŽELJAH IN NAPovedih, NE LE LETO OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE KOT DRŽAVE, TEMVEČ TUDI LETO SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA.

Misel, da bi bilo prav, če bi se za nekaj dni na istem mestu zbrali najvidnejši predstavniki vseh Slovencev z vseh koncev sveta in skupno preiščeli vsa vprašanja »slovenstva«, je menda že več deset let tlela še zlasti med slovenskimi izseljenci in emigranti in kot nekakšna živa voda poživiljala, čeprav ni bila nedvoumno jasno izrečena, shode slovenskih razumnikov v še nedavno »politično sumljivo« Dragi.

Končno jo je javno in jasno izpovedal eden slovenskih partizanov prvoborcev, pisatelj in zgodovinar Vlado Habjan (na I. Zboru slovenskih kulturnih delavcev, 2. junija 1988) in ni nas bilo malo, ki smo njegovo pobudo z aplavzom in z besedo podprli. Seveda je zamisel vseslovenskega shoda, ki naj poskuša odgovoriti na vprašanje, kaj je s Slovenci kot narodom, kaj ta narod želi in namerava storiti sam s seboj in kakšna bo njegova usoda, bila v tistih časih, ko smo se srdito in ne dovolj uspešno upirali poskusom centralizacije in unitarizacije Jugoslavije (ustavni amandmaji 1988), nujno drugačna, kot je danes.

V teh dveh letih se je že zgodilo marsikaj, česar si tedaj še želeli nismo smeli povsem na glas in smo to prav zaradi tega pričakovali od svetovnega slovenskega kongresa. Nasilni ideje so bili potemtakem v matični domovini predvsem kulturniki, katerih dejavnost je že vrsto let spodjedala enopartijski sistem in navidezno neoporečnost partijskega monopola na resnico in oblast, zunaj matične domovine zlasti duhovni voditelji emigracije, med t. i. »zamejskimi Slovenci« pa intelektualci, ki po svoji idejni ali verski opredeljenosti niso bili po meri oblastem v matični domovini. Poleg tega je bila zamisel sama v očitnem nasprotju s tedaj še vedno prevladujočim konceptom partijske države in zavezanih jugoslovanstvu. Zato je bila v uradnih krogih (organi ZKS in organi oblasti v Sloveniji) sprejeta z dokajšnjimi pomisleki; enako kot približno hkrati vse pogostejši javni poskusi (eseji, članki, knjige) drugačnega razumevanja domobranstva in premisleka o vzrokih za to, da se je del Slovencev med vojno odločil za »drugo stran«.

Zamislil kongresa se je tudi zato oprijel sloves, da gre za eno izmed akcij slovenske separatistične in protikomunistične zarote, za poskus rehabilitacije domobranstva oziroma belogardizma itd. Po drugi strani pa se je s to idejo logično povezovala tudi ideja »slovenske narodne sprave, kajti jasno je bilo, da vseslovenskega kongresa ne bo, če si »partizani« in »domobranci« ne bodo pripravljali še pred njim seči v roke, četudi s stisnjenimi zobmi in si vzajemno priznati vsaj osnovno človeško legitimnost ter pozabiti dosedanje obojestranske obtožbe »zločinci«, »izdajalci«, »izmečki« ipd.). Da bo to spravo zelo težko doseči, je bilo vsem jasno. Da brez nje

svetovni slovenski kongres ne bi imel smisla, pa ravno tako. Zato so bile ideje, naj se kongres organizira kjerkoli zunaj Slovenije, po moje povsem nesprejemljive. Misel, da bi se kongres organiziral kot nekakšna manifestacija proti »komunistični oblasti« na Slovenskem, torej kot »emigrantski« in »disidentski« slovenski kongres, pa po svoji resnični vsebini najbrž ne bi izpadla dosti boljše kot večdesetletno komunistično sprenevedanje v zvezi s politično emigracijo in nekomunistično opredeljenimi »zamejskimi Slovenci«.

Medtem pa se je v Sloveniji marsikaj zgodilo. Med drugim prve demokratične in svobodne volitve, dejanska uveljavitev političnega pluralizma in parlamentarne demokracije z mnogimi začetnimi težavami vred in ne nazadnje bolj ali manj soglasna odločitev za samostojnost in suverenost Slovenije. Novoizvoljena oblast je začela intenzivno navezovati stike z vsemi Slovenci po svetu. Domovino so začeli obiskovati nekdanji ubežniki, ki bi jih še lani verjetno zaprli kot zločince, če bi se pojavili na meji. Prišlo je tudi že do vsaj formalne in načelne sprave, če že pri vseh ljudeh ne tudi do dejanske sprave v glavah in srcih.

Seveda vprašanje preteklih sovraštvev, državljanske vojne in poveljnih pobojev še zdalec ni do kraja razčiščeno in pozabljeno. Mnoge zamere ostajajo. Pa vendar bo treba na nek način potegniti črto in prepustiti preteklost zgodovini; tisto, kar je nezastaranih zločinov, pa sodiščem – čeprav ne nujno tudi »rabljem«. Šele potem bo res moč organizirati in v skupno zadovoljstvo in korist izpeljati svetovni slovenski kongres. Torej ne v imenu preteklosti in ne v imenu sprave (ta se mora dejansko zgoditi pred kongresom), temveč v imenu prihodnosti slovenskega naroda. To velja pravzaprav tudi za spravo. Sprava se nanaša na preteklost, toda resnično potrebna je zaradi prihodnosti. To prihodnost pa si predstavljamo kot čas suverene in samostojne slovenske države in kot čas slovenskega naroda kot nacije.

Slovenci naj bi končno uresničili vizijo »zedinjena Slovenija«, četudi ne v okviru ene same države. Za vsakim Slovincem, kjer koli živi, naj bi poslej stala slovenska država, zainteresirana za to, da ostane Slovenec, ohrani svoj jezik, pripadnost in zavest o tem, da je tam nekje daleč njegova domovina. To zavest, občutek pripadnosti in – naj ne bo videti patetično – tudi ponos, da je pripadnik državotvorne nacije, lahko ponudi Slovenija Slovincem po svetu.

Slovenci po svetu, dosedanji politični emigranti in drugi izseljenci, zdolci in pripadniki slovenskih manjšin v sosednjih državah pa tudi lahko veliko ponudijo domovini, ne nazadnje tudi pomoč pri reševanju gospodarskih zadreg (denar in znanje), pomoč pri navezovanju stikov z drugimi državami itd. Svetovni slovenski kongres bo potemtakem verjetno imel poleg narodnospravnega in kulturnega pomena tudi svoj pragmatični smisel in morebiti bo to naposled celo najpomembnejše pri vsej tej zgodbi.

Tone Peršak

Borza dela

Republiški sekretariat za delo
Republiški zavod za zaposlovanje

Informacije o objavljenih delovnih mestih dobite v podjetjih oziroma v organizacijah, ki so navedene v časopisu. Prijavitelj vas bo informiral tudi o roku prijave, delovnem času, drugih pogojih za zasedbo in komu pošljite vašo prijavo. Za informacije o objavljenem delovnem mestu odgovarja prijavitelj.

Enota Koper

Poklic	OD	Naziv delovne organizacije
tekst. konfekar	2.500	Vezenine Bled, tozd Konfekcija I. Bistrica, Bazoviška cesta 2
lesarski tehnik pripravnik	3.200	Lesonit, Ilirska Bistrica, Nikola Tesla 11
strojni tehnik pripravnik	3.000	Lesonit, Ilirska Bistrica, Nikola Tesla 11
d. inž. lesarstva pripravnik	4.000	Lesonit, Ilirska Bistrica, Nikola Tesla 11
d. eco. za anl. pl.	10.000	Lama-okovje, Dekani, Dekani 999
d. pravnik	9.500	RTV Lj., Tozd Radio Koper, Ul. osvobodilne fr. 15
prf. mat. nar. pr.	2.800	Univerza E. Kardelja v Lj., Pedagoška akademija, Kardeljeva ploščad 16
d. pedagog	2.800	Univerza E. Kardelja v Lj., Pedagoška akademija, Kardeljeva ploščad 16
d. novinar	7.500	Univerza E. Kardelja v Lj., Pedagoška akademija, Kardeljeva ploščad 16
mgr. psihologije	3.300	Univerza E. Kardelja v Lj., Pedagoška akademija, Kardeljeva ploščad 16
glasbeni učitelj klavirja	3.500	Glasbena šola Postojna, Cankarjeva 1
glasbeni učitelj flavte	3.500	Glasbena šola Postojna, Cankarjeva 1
inž. strojništva (7 mest)	10.000	Lama-okovje Dekani, Dekani 999
ekonomski tehnik	4.200	Jugošped Beograd, Filiala Koper
kuhar	6.150	Dom učencev B. Saje Portorož, Sončna pot 20
učitelj razr. pouka	3.500	VIZ Piran, tozd OŠ E. Kardelja Lucija, Fazan 1
mesar-sekač	5.000	Droga Portorož, tozd Kras Sežana Ul. M. Pirca 4
ekonomski tehnik	5.500	Agrotehnika-Gruda, tozd maloobmejni promet Sežana, Partizanska c. 33

Poklic	OD	Naziv delovne organizacije
gim. maturant	3.500	Agrotehnika-Gruda, tozd maloobmejni promet Sežana, Partizanska c. 33
ekonom. tehnik	3.500	Agrotehnika-Gruda, tozd maloobmejni promet Sežana, Partizanska c. 33
d. eco. za anl. pl. pripravnik	4.000	Varia Sežana, Partizanska 79

Enota Kranj

pom. gost. delavec	3.860	Dom upokoencev Kranj, cesta 1. maja 59
brizgalec	2.900	Sava Kranj, Škofjeloška 6
embaler žičnih plaščev	2.900	Sava Kranj, Škofjeloška 6
vulkanizer žičnih plaščev	3.100	Sava Kranj, Škofjeloška 6
pregledovalec plaščev	2.900	Sava Kranj, Škofjeloška 6
čistilec strojev	3.800	IBI, ind. bombažnih izdelkov Kranj, cesta Staneta Žagarja 35
natakar	4.000	Magdič Anton, Cesta na Brdo 33
natakar	4.450	Šumi Andrej, Pivnica Blegaš, Alpska 52
ekon. za anl. plan	2.500	Gastro Consulting D. O. O., Blegaš
oblik. ploč. - pripravnik (2 mesti)	4.500	Niko kovinarsko podj. Železniki, Otoki 16
pom. šiv. usn. gal.	4.000	Hafner Silva, Škofja Loka, Frankovo naselje 162
strojni tehnik	4.500	Niko, kovinarsko podj. Železniki, Otoki 16
ekon. tehnik, pripravnik	4.200	Niko, kovinarsko podj. Železniki, Otoki 16
ekon. za anl. plan	8.000	Embalažno grafično podj. Šk. Loka, Kidričeva 82

Enota Ljubljana

strojni tehnik	7.500	RTV Slovenija, Oddajniki in zveze, Lj., Moša Pijadejeva 10
----------------	-------	--

Poklic	OD	Naziv delovne organizacije
strojni tehnik	7.000	Export-import, Lj., Moša Pijadejeva 22
grafik	6.000	Sajovic-Kadivnik-Comporaf, Lj., C. XV. divizije 58
programer	8.000	Vojna pošta 3553, Lj.
višji upravni delavec	6.561	Podjetje Kompas Hertz Rent a car, Lj., Celovška 206
d. i. za tele.	8.500	Podjetje za PTT promet Lj., Cigaletova 15
projektant d. i. grad. prom. zg.	10.000	Biro-Nizke gradnje, Lj. Rožna dolina, c. XI/30a
d. eco. za anl. pl. vodja računovodstva	11.500	Textil Ljubljana, Tacenska 125
prof. geografije	6.300	Srednja vzgojiteljska šola Lj., Kardeljeva ploščad 16
d. soc. za anl. d.	13.000	RTV Slovenija DSSS Lj., Moša Pijadejeva 10
d. pravnik	10.000	Napredek, trg. gost. podjetje Lj., Ljubljanska 64
zdr. terapevt	9.500	ZD Domžale, tozd Službe osn. zdr. varstva Domžale, Titov trg 1
oblikov. kovin pripravnik	2.600	Tovarna transportnih naprav Cerknica, Podskrajnik 17
snaziška enota Rakek, Tavčarjeva 9	2.828	Temeljno sodišče v Lj.,
lesarski delavec	2.600	KLI Kombinat lesne industrije Logatec, Tovarniška 36
kuhar pripravnik	3.500	Podjetje Škocjan, gostinstvo Rakek, Partizanska 9
lesarski tehnik	4.300	KLI Kombinat lesne industrije Logatec, Tovarniška 36
ekon. tehnik pripravnik	3.750	KLI Kombinat lesne industrije Logatec, Tovarniška 36
ekon. tehnik pripravnik	4.000	Mehanika Trbovlje, Trg revolucije 23
ekon. tehnik pripravnik	3.600	Dom upokoencev F. Salamon Trbovlje, Kolonija 1. maja 21
ekon. tehnik	4.500	Komunalno podjetje Hrastnik, Novi Log 4
delovni terapevt pripravnik	4.400	Dom upokoencev F. Salamon Trbovlje, Kolonija 1. maja 21

TRIS

Borza sindikalnega turizma

ZIMSKA BORZA

BORZNO SPOROČILO - ZIMA 90/91

Prehajamo v hladnejše obdobje, to pa tudi nam na Trisu, Borzi sindikalnega turizma, narekuje pripravo na zimski oddih, športno rekreacijo pa tudi na sindikalne športne igre.

Letošnja zelo gospodarna Borza sindikalnega turizma prav zahteva še uspešnejše nadaljevanje v zimskem obdobju. Zima pa letos bo.

Vabimo vas, da na priloženem obrazcu, ki ga uporabljamo za ugotavljanje ponudbe in povpraševanja, posredujete svojo ponudbo ali povpraševanje pa tudi zamenjave, zakup, prodajo, nakup in mednarodno izmenjavo za smučanje v tujini

pošljete na

Tris - Borzo sindikalnega turizma,

Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu
061/326-982, 322-975, hišna centrala
061/310-033 ali telefaks 061/317-298

BORZNO SPOROČILO zima 1990-1991

Počitniške zmogljivosti, primerne za zimski oddih:

A) Počitniške zmogljivosti, ki jih ponujamo drugim

1. Počitniški dom

v kraju število ležišč
v času od do

Cena penziona din

Cena prenočitve din

Pavšalna cena din

Opomba: (žičnica, ogrevanje itd.)

Počitniška hišica, brunarica (enaki podatki kot pri počitniškem domu).

3. Počitniška prikolica, opremljena za zimsko obdobje (podatki kot pri počitniškem domu).

4. Počitniško stanovanje ali garsonjera, apartma v zimskem turističnem kraju (podatki kot pri počitniškem domu).

B) POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Želje pošljite na Tris - Borzo sindikalnega turizma

C) POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI BI JIH ZAMENJALI

Vrsta objekta (počitniški dom, stanovanje, brunarica).

V času od - do

Nudimo v kraju, iščemo v kraju

D) POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI SO PRIMERNE ZA ZIMSKI ODDIH IN BI JIH PRODALI ALI DALI V ZAKUP

Ponudbe pošljite na Tris - Borzo sindikalnega turizma. Poslovnost zagotovljena.

E) MEDNARODNE IZMENJAVE - SMUČANJE V TUJINI

Tris - Borza sindikalnega turizma, vabi vse prireditelje smučarskih tečajev in aktivnega zimskega oddiha v tujini, naj nam sporočijo tovrstne zmožnosti. Sporočite nam korespondenta, s katerim bomo lahko oblikovali ponudbo.

POSEBNA PONUDBA Tris - Borze sindikalnega turizma

Prireditelje zimskih sindikalnih športnih iger in tekmovanj, ki bi želeli sodelovanje Tris - Borze sindikalnega turizma v pripravah, propagandi in izvedbi, naj svojo željo sporočijo na naš naslov. Skupna organizacija bo kvalitetnejša.

Borzno sporočilo je posredoval, ime in priimek:

Naslov, telefon

Tudi v prihodnje bomo z vami sodelovali:

Doro Hvalica

Irena Prusnik

Metod Zalar - vaš borzni agent.

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 20

Borzna sporočila sprejema TRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon (061) 326-982, 322-975, na hišno centralo (061) 310-033 ali telefaks (061) 317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH NUDIMO DRUGIM

1. Počitniške hišice v Čatežu - 2 hišici

Termin in cena: od 15. 9. dalje

1 hišico oddamo za vse leto.

Cena: od 50 do 95 DEM, odvisno od sezone.

2. Počitniški dom Bohinj

Skupno 20 ležišč, souporaba kuhinje in dnevne sobe, ponudba v treh etažah po 8 ležišč.

Cena in termini po dogovoru.

3. Počitniški dom SIC Radovljica - podjetje v ustanavljanju

Skupno 50 ležišč, objekt je sodobno opremljen z avdiovizuelnimi napravami, ima 3 učilnice, od 40 do 80 sedeža. Možnost športne rekreacije in organiziranih izletov v okolici, tudi alpinistične ture v spremstvu izkušenih planincev.

Cene: polni penzion 260,00 din.

skupine do 20 oseb 240,00 din.

Člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije imajo 7% popust

Informacije daje TRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA ali neposredno SIC Radovljica (064) 74-091.

B. KUPIMO

1. Kupimo 2 počitniški prikolici, stari od 5 do 7 let, 4 ležišča. Ponudbo pošljite na TRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA.

C. PRODAMO

1. Počitniški dom v Puli

Počitniški dom ima 50 ležišč v 7 apartmajih in sobah. Počitniški dom je opremljen za penzijske storitve in je v neposredni bližini obale. Počitniški dom ima 500 m² svojega zemljišča.

Cena je približno milijon DEM.

Ponudbe pošljite na TRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA.

TRIS

POSEBNA PONUDBA Tris - Borze sindikalnega turizma

1. Omogočamo shranjevanje počitniških prikolic od 15. oktobra letos do 25. aprila 1991. Prostora je za okoli 50 počitniških prikolic.

Lokacija: SIC Radovljica, Gradnikova 1 - telefon (064) 74-091.

Shranjevanje prikolic za omenjeno obdobje stane 700,00 din. Če pa jo uporabljate tudi v zimskem obdobju (uporabe elektrike, sanitarije itd.) pa 2000,00 din. Stroški se poračunavajo posebej. Za člane Zveze svobodnih sindikatov velja 5 odstoten popust.

2. Po koncu poletne sezone ste ugotovili manjše poškodbe na vašem baldahinu, predprostoru za prikolico, športu ipd. Kemična čistilnica vam, po dogovoru s Trisom - borzo sindikalnega turizma s primernim popustom odpravi te pomanjkljivosti.

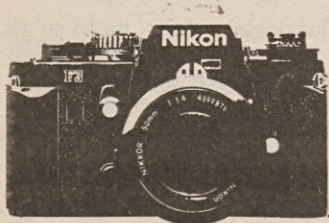
Telefon: (062) 36-831 ali telefaks (062) 36-838.

Tudi v prihodnje bomo z vami sodelovali:

Doro Hvalica

Irena Prusnik

Metod Zalar - vaš borzni agent

fotokronika

»Edinost, sreča, sprava«. Pod temi Prešernovimi besedami so slovenski krščanski demokrati prejšnjo soboto na Ptujju sestavili množico prireditelj v svoj prvi povojni tabor. Na glasbenih in folklornih nastopih (na sliki), starih vsebinskih okroglih mizah, pri maši, na razstavi in predvsem na popoldanski sklepni slovesnosti je bilo vsaj štiri tisoč ljudi.

V prvi vrsti je seveda sedela elitna družba iz domovine in tujine. Našteli smo šest slovenskih ministrov s predsednikom SKD in premierom Lojzeto Peterletom na čelu (na sliki desno), avstrijskega in italijanskega ministra, zastopnika štajerskega deželnega glavarja, predstavnika francoske krščanske demokracije...

Kjer je gospod premier, je navadno rad tudi ljubljanski župan Jože Strgar. Medtem ko je njegova desna roka Marjan Vidmar odstavljaj direktorje nekaterih mestnih javnih podjetij, je najbrž zalil svoj vrtilček, nato pa skočil na Ptuj pomoliti, da bi se ja vse srečno izteklo...

Tabor slovenskih krščanskih demokratov je najbrž s pridom izkoristil tudi Rastko Plohl, predsednik Neodvisnih sindikatov Slovenije (Ptuj). Zbranim je delil propagandno gradivo, ki naj bi jih primamilo za vstop v njegove vrste. Na sliki: zanimanje je bilo kar precejšnje... Slike: Sašo Bernardi

V Velenju nič novega

Ker smo vam v prejšnji številki obširno popisali, kako in kaj je v Velenju s plačevanjem (povišanih) stanarin in komunalnih prispevkov, vam zdaj dolgujemo pojasnilo, ali se je zadeva premaknila z mrtve točke ali je še vedno status quo.

Predstavniki Svobodnih sindikatov Rudnika lignita Velenje, Gorenja Koncerna in občinskega sveta ZSSS so poslali predsedniku skupščine pismo, v katerem zahtevajo, naj župan s svojo avtoriteto vendarle zagotovi dosledno uveljavitev sklepa Skupščine po ponovni proučitvi podražitev. Ker do dokončnih pogajanj in sklepa o novih cenah še ni prišlo, so mu zatožili njegov izvršni svet, delavcem pa svetovali, naj do nadaljnjega še naprej plačujejo predpodražitvene položnice za svoj kvartir. V nadaljevanju so zapisali, da se z »določeno« podražitvijo sicer strinjajo, nikakor pa ne z ravnodušnostjo izvršnega sveta, češ, »če ne bo začel ustrezno ukrepati, je realno pričakovati ekscesne dogodke, ki se lahko sprevržejo v vse težje obvladljive razmere.« Dopis velenjskemu izvršnemu svetu pa je poslal tudi družbeni pravobranilec. V njem opozarja na realizacijo sklepa skupščine; v nasprotnem primeru bodo morali v velenjski občini oceniti delo izvršnega sveta.

Kazalo bi se držati starega reka, da lepa beseda lepo mesto najde, grda pa...

Bolje nekaj kot nič

Občinski svet ZSSS Novo mesto prede svojo trgovsko mrežo še naprej; ondan je z Dolenjko dosegel dogovor, da lahko člani (njegovega) sindikata v trgovinah tega podjetja kupujejo ceneje. Kot na prvi strani poroča Dolenjski list, gre sicer le za nekaj odstotkov popusta, a bolje nekaj kot nič. Če drugega ne, je na ta način ob dva- ali trikratnem ugodnejšem nakupu povrnjena sindikalna članarina!

Sindikalisti se dogovarjajo še za druge oziroma »večje« ugodnosti. Prišlo naj bi namreč tudi do sodelovanja sindikatov podjetij z eno od hranilnic ali posojilnic, ki bi seveda moralo biti v obojestransko korist. Kot smo izvedeli, so pogovori že v teku...

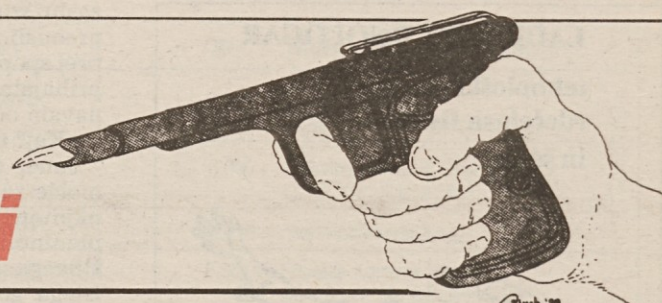
Novomeški sindikalisti se torej uspešno levijo v trgovce. Z več novei utegnejo postati še veletrgovci...

Tudi Tovil ima svojo afero

V tovarni vijakov Tovil v Ljubljani je nekdo dvajset let nepretrgoma kradel orodje, znanje in tehnologijo;

Pripravlja: Damjan Križnik

med nami

ogromne denarce ji je med drugim ukradel tudi za že patentirane izume. Kot beremo v Delu, so v njegovem skladišču namreč našli nekaj sto ukradenih predmetov, ki so njegova last. Vsemu temu navkljub pa v podjetju nihče ni ukrepal in temu početju naredil konca. Celo poskus, da bi vso zadevo spravili pred sodišče, se je kaj klavrno končal, saj so ustavili kazenski postopek zoper tehnologa, ki se je tako uspešno znašel. Kot vzrok so navedli pomanjkanje dokazov za obtožbo!

Zato nasvet vsem lopovom: kradi dolgo in vztrajno, pa boš ostal nezakazan!

V korak z modo

V sredo so zastavkali delavci mariborske Lesnine – pardon, podjetja Moderni interieri, ki so v njeni sestavi. Zahtevali so odstop direktorja Zajca in prenehanje vseh postopkov, ki naj bi jih v končni fazi izločili iz Lesnine. V četrtek so se jim s tiho stavko pridružili še kolegi iz murskoboške Lesnine. Poleg omenjenih zadev so oboji še zahtevali, naj se morebitni ekonomski in tehnološki presežki delavcev tudi v tem podjetju urejajo skladno z zakonodajo in splošno kolektivno pogodbo.

»Katastrofalna« letina

Več kot 80 nezaposlenih delavcev, ki v Sevnici prejema denarno pomoč ali nadomestilo, je prejšnji teden prišlo na pogovor o možnostih za sezonsko zaposlitev. Tamkajšnji zavod za zaposlovanje je namreč tem ljudem zagrozil, da jim bo odvzel pomoč ali nadomestilo, če ne bodo pripravljani za priložnostno zaposlitev pri obiranju jabolk v sadovnjakih sevniskega kombinata. A glej ga vraga! Tem, ki iščejo zaposlitev ali so »začasno« brezposelni, so se postavili po robu oni, ki niso bili niti ne nameravajo iti v službo, češ da jim kradejo priložnostni zaslužek.

Jože Hudeček je imel kar prav, ko je prek TV ekranov

zatrdil: za nas je tragedija, če je slaba letina, če je dobra pa – katastrofa!

Seveda gospa, denar, denar...

Konec avgusta se je v Beltinci v Beltincih sestel območni odbor sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Pomurja. Razpravljal je o gospodarjenju ter o gnotnem in socialnem položaju svojega članstva. Govor je bil tudi o kolektivnih pogodbah. Žal se sekretarka republiškega odbora tega sindikata Branka Novak tega sestanka ni udeležila, čeprav bi imela marsikaj obrazložiti. Menda zaradi (pre)obremenjenosti v službi. Je pa obljubila, da bo kmalu prišla v Mursko Soboto, predvsem v Muro, kjer bo bojda odločno postavila vprašanje, zakaj Mura »njenemu« ROS ne oddvaja članarine direktno, temveč posredno prek občinskega sindikalnega sveta.

Tudi za Branko je denar sveta vladar, saj očitno diktira pomembnost nekaterih sej.

Pravkar izšlo!

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO s komentarjem in

SINDIKALNO VARSTVO DELAVSKIH PRAVIC v novi knjigi-priročniku za delo sindikalnih zaupnikov

Vsebina:

- splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
- komentar
- zasnova celovitega sindikalnega varstva delavskih pravic, pravila in navodila za delo sindikalnih zaupnikov, pregled zakonskih odločb o vlogi sindikata pri uveljavljanju in varstvu delavskih pravic.

Cena 25,00 din

Naročila pošljite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 310-033.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____ izvodov priročnika SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO s komentarjem in SINDIKALNO VARSTVO

DELAVSKIH PRAVIC po ceni 25,00 din. Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Naročeno dne: _____ Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Žig

Podpis naročnika

LIPE SVEDER: PRIVATNIK

